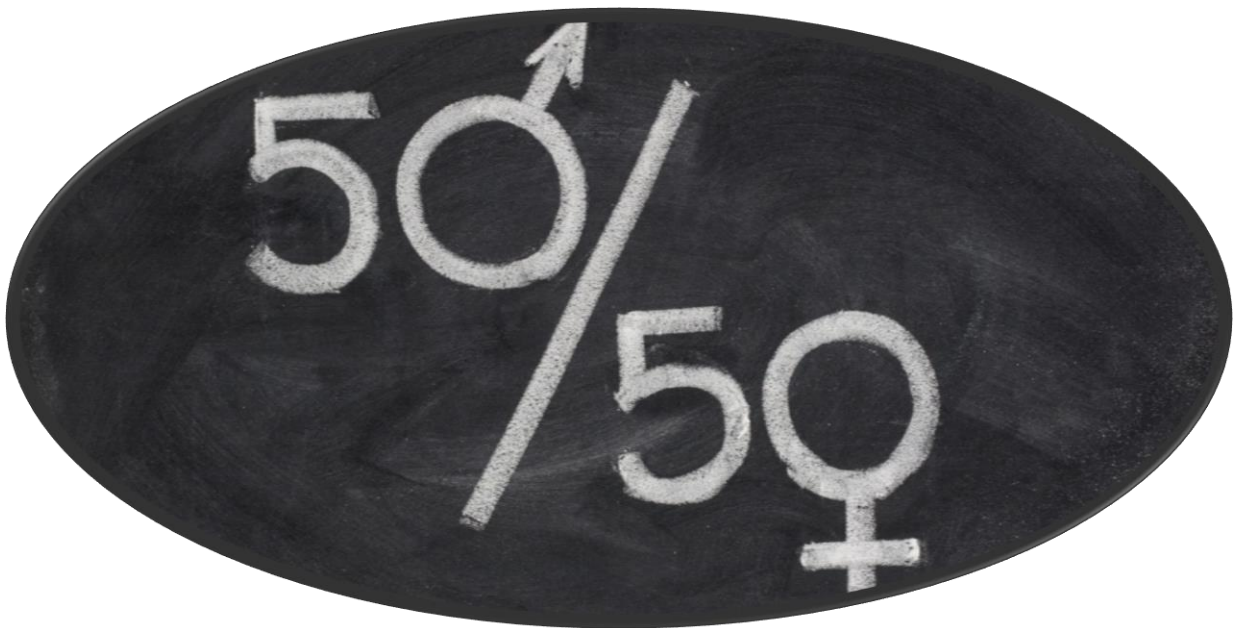

Bachelor rapport

“Wensen en behoeften van jonge vrouwen met betrekking tot
vrouwenemancipatie inventariseren”

Laura te Nijenhuis - 333955

Azra Grbic - 350190

Academie Mens en Maatschappij

Saxion Hogeschool Enschede

Bachelor rapport Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

**“Wensen en behoeften van jonge vrouwen met betrekking tot
vrouwenemancipatie inventariseren”**

Het geheel is meer dan de som van de delen

Laura te Nijenhuis – 333955

Azra Grbic – 350190

Opleiding: Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

Klas: EMM4VQ

Leerpakket 9.2: Bachelorrapport

Bachelor begeleider: S. Ghaeminia

Toetscode: T. 37555

Academie Mens en Maatschappij

Saxion Enschede

Enschede, 16 juni 2017

Voorwoord

Voor u ligt het bachelor rapport van Leerpakket 9.2. In het bachelor rapport is het resultaat te zien van het onderzoek dat is gedaan naar de wensen en behoeften van vrouwen ten aanzien van vrouwenemancipatie vanaf 18 tot en met 30 jaar oud woonachtig in Enschede.

Begin februari 2017 werd er door de onderzoekers contact opgenomen met Brigit Sijmons, voorzitter van SIVE. Door werkervaring en kennis van Brigit over SIVE hebben we een goed gesprek gehad over het onderwerp van dit onderzoek en zijn we gezamenlijk tot een besluit gekomen.

De samenwerking tijdens dit onderzoek is juist verlopen. Door beide kanten werd er kritisch naar het verslag gekeken. Samen werden er beslissingen gemaakt. Doordat één van de onderzoekers stage heeft gelopen bij SIVE en daar positieve ervaringen heeft opgedaan gaf dit een goed vertrouwen in de samenwerking met de opdrachtgever.

Op deze manier willen we een aantal mensen bedanken omdat zij het onderzoek mogelijk hebben gemaakt. Allereerst willen we de respondenten die deel hebben genomen aan de focusgroepen bedanken. De eerlijkheid en eigen tijd die ze hierin hebben gestoken stellen we zeer op prijs.

Ook willen wij intervisiedocent Safoura Ghaeminia bedanken voor haar heldere feedback en begeleiding tijdens dit onderzoek.

Tot slot willen we Brigit Sijmons bedanken voor een fijne begeleiding en samenwerking. Tijdens het onderzoek stond ze klaar wanneer wij vragen hadden met betrekking tot SIVE. Ze vertrouwde ons volledig in ons doen en laten, dit gaf ons een prettig gevoel.

Laura te Nijenhuis en Azra Grbic

16 juni 2017, Enschede

Samenvatting

In het onderzoek “Wensen en behoeften van jonge vrouwen met betrekking tot vrouwenemancipatie inventariseren” worden de wensen en behoeften van vrouwen (vanaf 18 tot en met 30 jaar) ten aanzien van vrouwenemancipatie uit Enschede onderzocht. Daarnaast worden er ideeën gegeven om het aanbod van SIVE (Stichting Intercultureel Vrouwencentrum Enschede) te verbeteren en dit beter aan te laten sluiten op de wensen en behoeften van jonge vrouwen. Op de lange termijn leveren de onderzoekers een bijdrage aan het verbeteren van de positie van vrouwen in de maatschappij.

Het onderzoek is van kwalitatieve aard. Allereerst is er gebruik gemaakt van documenten en bestaande literatuur om het aanbod van SIVE met betrekking tot vrouwenemancipatie te onderzoeken. Er worden onder andere verschillende projecten, activiteiten en thema's beschreven. Daarna wordt er gekeken naar wat er in de literatuur bekend is over instrumenten van vrouwenemancipatie. Hieruit is naar voren gekomen dat er verschillende instrumenten zijn met betrekking tot vrouwenemancipatie, waaronder indices, die gendergelijkheid en domeinen er van kunnen meten. Vervolgens wordt er gekeken naar literatuur over de behoeften van jonge vrouwen ten aanzien van vrouwenemancipatie. De literatuur geeft een algemeen beeld weer van die behoeften maar gaat niet in op de leeftijd van de jongeren. Daarnaast is door middel van drie focusgroep gesprekken met de doelgroep, de mening over belangrijke punten op het gebied van vrouwenemancipatie en gendergelijkheid in kaart gebracht. Ook is besproken welke instrumenten van vrouwenemancipatie hun aanspreken en wat zij vinden van het aanbod van SIVE. In totaal zijn er dertien vrouwen geïnterviewd. Het eerste focusgroep gesprek is gevoerd met drie respondenten van ROC van Twente, het tweede gesprek met vijf respondenten van Saxion en het derde gesprek is gevoerd met vijf respondenten van de Universiteit Twente.

Uit de resultaten blijkt onder andere dat de respondenten bijna dezelfde kerngebieden opnoemen als “De gendergelijkheidsindex”. De gendergelijkheidsindex bestaat uit de volgende gebieden: werk, geld, kennis, macht, tijd en gezondheid. Alleen macht en geld zijn niet als een apart gebied genoemd maar is wel in verband gebracht met het kerngebied “Werk”. Macht is in verband gebracht met politiek en het werken in hoge functies. Desalniettemin noemen de respondenten nog meer gebieden op die volgens hen van belang zijn, namelijk: keuzevrijheid, seksisme en emancipatie van de man. Als het gaat om instrumenten met betrekking tot vrouwenemancipatie die jonge vrouwen aanspreken zijn de volgende instrumenten opgenoemd: (sociale) media, mannelijke rolmodellen, vrouwelijke rolmodellen, series, films en de overheid. Respondenten van de focusgroep Universiteit Twente hebben aangegeven tegen vrouwenquota te zijn omdat ze aangenomen willen worden vanwege hun kwaliteiten en niet omdat ze een vrouw zijn. Ook geven de respondenten aan dat vrouwen op een andere manier in beeld moeten worden gebracht in reclames, hier kan de media op in spelen. Het aanbod van SIVE sluit volgens de jonge vrouwen niet aan op hun wensen en behoeften. Slechts een aantal activiteiten doen dit wel. De jonge vrouwen hebben tijdens de focusgroep gesprekken aangegeven wat hun wel aanspreekt en hoe SIVE het aanbod kan verbeteren. Nadat alle resultaten zijn geanalyseerd zijn er vier aanbevelingen gegeven aan de opdrachtgever. Deze haken in op het aantrekken van de gewenste doelgroep door middel van het aanpassen van de website, het logo, activiteiten en openingstijden. Verder wordt geadviseerd om social media breder in te zetten en een vervolgonderzoek te verrichten.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1. Inleiding	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Aanleiding.....	7
1.3 Doelstellingen en vraagstelling	9
1.4. Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2. Het theoretische kader	11
2.1. Inleiding	11
2.2 Wat is het aanbod van SIVE voor vrouwen van 18 tot en met 30 jaar met betrekking tot vrouwenemancipatie?	11
2.2.1 Toelichting SIVE	11
2.2.2 Projecten en activiteiten	11
2.2.3 Visie en missie van SIVE.....	12
2.2.4 Thema's binnen SIVE met betrekking tot vrouwenemancipatie.....	12
2.2.5 De werkwijze van SIVE.....	12
2.2.6 Doelgroep en doelstellingen van SIVE.....	13
2.3 Wat is er in de literatuur bekend over instrumenten van vrouwenemancipatie?.....	14
2.3.1 Verdragen die invloed hebben op de vrouwenemancipatie.....	14
2.3.2 Mondiale verdragen met betrekking tot vrouwenemancipatie.....	14
2.3.3 Europese verdragen met betrekking tot vrouwenemancipatie	15
2.3.4 Doelstellingen Europese Unie met betrekking tot vrouwenemancipatie	15
2.3.5 Instrumenten voor het meten van gendergelijkheid	16
2.4 Wat is er bekend over de behoeften ten aanzien van vrouwenemancipatie van vrouwen van 18 tot en met 30 jaar?	17
2.4.1 Werk en inkomen	18
2.4.3 Geweld.....	19
2.4.4 Gezondheid en dienstverlening.....	19
2.4.5 Mogelijkheid tot ontwikkeling.....	19
2.4.6 Veiligheid	20
2.4.7 Samenvatting.....	20
Hoofdstuk 3. Methode van onderzoek.....	21

3.1 Inleiding	21
3.2 Onderzoeksmethode	21
3.3 Type onderzoek	21
3.4 Onderzoeksomvang.....	22
3.4 Instrumenten	22
3.5 Procedure	23
3.6 Betrouwbaarheid.....	23
3.7 Interne en externe validiteit.....	23
3.8 Ethische overwegingen	24
Hoofdstuk 4 Resultaten.....	25
4.1 Belangrijke thema's met betrekking tot vrouwenemancipatie	25
4.1.1 Werk	26
4.1.2 Politiek.....	26
4.1.3 Seksisme	27
4.1.4 Relatie en cultuur	27
4.1.5 Vrijtijdsbesteding en huishouden.....	27
4.1.6 Rolverdeling (acceptatie).....	28
4.1.7 Keuzevrijheid	28
4.1.8 Emancipatie van de man	28
4.1.9 Kennis	28
4.1.10 Sport	29
4.1.11 Gezondheid	29
4.2 Instrumenten	30
4.2.1 Rolmodellen	30
4.2.3 (Social) media	30
4.2.4 Bespreekbaar maken (op werk en scholen)	30
4.2.5 Politiek.....	31
4.2.6 Vrouwenquota.....	31
4.2.7 Opvoeding en opvoedondersteuning.....	31
4.2.8 In actie komen	31
4.3 Aanbevelingen	32
4.3.1 Aanbevelingen stichting Vrouwen Vooruit	32
4.3.2 Verbeteren website	32
4.3.3 Aanpassen activiteiten	32

4.3.4 Jongens en mannen erbij betrekken	32
4.4.5 Aanbevelingen SIVE	33
4.4.6 Verbeteren website en logo	33
4.4.7 Aanpassen activiteiten en openingstijden	33
4.4.8 Jongeren en mannen betrekken	34
Hoofdstuk 5 Conclusie	35
5.1 Conclusie praktische deelvraag 1:	35
5.2 Conclusie praktische deelvraag 2:	36
5.3 Conclusie praktische deelvraag 3:	37
5.4 Conclusie hoofdvraag	38
Hoofdvraag:	38
5.5 Aanbevelingen	39
5.5.1 Aanbeveling 1:	39
5.5.2 Aanbeveling 2:	39
5.5.3 Aanbeveling 3:	39
5.5.4 Aanbeveling 4:	40
5.6 Sterktes en zwaktes	40
5.6.1 Sterktes	40
5.6.2 Zwaktes	41
Hoofdstuk 6 Discussie	42
Literatuurlijst	43
Bijlage I: Beoordelingsformulier	46
Bijlage II Model overeenkomst onderzoeksopdracht	49

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Uit de aanleiding volgt geformuleerde doelstellingen, de hoofdvraag en bijhorende deelvragen. Bij de deelvragen is er onderscheid gemaakt tussen theoretische deelvragen en praktische deelvragen. Vervolgens is er een leeswijzer in het hoofdstuk opgenomen.

1.2 Aanleiding

De situatie van vrouwen in de Westerse wereld is verslechterd sinds de Wereldwijde kredietcrisis in 2007-2008 (Europa Nu, n.d.). Dit is omdat de leefomstandigheden, werkomstandigheden en de positie van vrouwen in de samenleving sinds de kredietcrisis zijn verslechterd. Daarom is het vandaag de dag nog steeds nodig dat men opkomt voor de positie van vrouwen. Volgens minister Jet Bussemaker, die verantwoordelijk is voor de coördinatie van het emancipatiebeleid in Nederland is emancipatie nooit af en behoeft het continu onderhoud (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2016).

Vanaf de 18^e eeuw strijden vrouwen al voor gelijke rechten voor mannen en vrouwen (van der Burg-Tinke, 2014). Er kwam verandering in de positie van de vrouwen door de komst van de Verlichting (Boere, 2011). In dit tijdperk kon men zich optimaal ontwikkelen en werd er gestreefd voor gelijke rechten. Er werd gestreefd naar toelating van vrouwen tot het hoger onderwijs, erkenning en goedbetaald werk voor vrouwen (OPZIJ, 1998).

Door de verandering van de maatschappelijke opvatting over de vrouw ontstond het feminisme. Het feminisme strijdt voor het verbeteren van de positie van de vrouw en de gelijkheid tussen mannen en vrouwen (Geheugen van Nederland, n.d.). Ook wordt het woord feminisme als synoniem voor vrouwenbeweging gebruikt. Er wordt gesproken over het ontstaan van de Eerste feministische golf in 1870 tot en met 1919 omdat er in die tijd veel vrouwen gezamenlijk hebben gestreden voor de verbetering van de positie van de vrouw (Boere, 2011).

Tijdens de eerste feministische golf zijn er een aantal vrouwenverenigingen opgericht (OPZIJ, 2010). In 1889 werd de eerste organisatie opgericht die strijdt tegen de ondergeschikte positie van de vrouw, namelijk de Vrije Vrouwenvereniging. De oprichter van deze vrouwenvereniging was Wilhelmina Drucker. In 1895 werd de VvVK (Oprichting van De Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht) opgericht door Wilhelmina Drucker en Aletta Jacobs. Met de vereniging werd er gestreden voor vrouwenkiesrecht. In 1919 kregen vrouwen dan ook actief kiesrecht (OPZIJ, 2010).

Een halve eeuw later ontstond er een tweede feministische golf vanuit onvrede over de positie van de vrouw. Dit gebeurde van ongeveer 1965 tot 1985 waarbij er aandacht was voor onderwerpen als legale abortus, afschaffing van wettelijke discriminatie van vrouwen, vrouwenarbeid, politiek en kinderopvang (Boere, 2016). In Nederland begon de tweede golf in 1968 met de oprichting van actiegroep Man-Vrouw-Maatschappij. In 1969 werden zij gevolgd door een wat radicalere actiegroep, Dolle mina. Ze voerden vele acties uit die allen veel media aandacht kregen (Ageerbeek, 2001). Zij protesteerden onder andere tegen het ontbreken van openbare toiletten door openbare urinoirs dicht te binden met roze linten. Ook was 'Baas in eigen buik', een actie van Dolle mina. Rond 1975 breidde Dolle mina en de strijd voor emancipatie zich uit in diverse actiegroepen, organisaties, praatgroepen, vrouwenhuizen en cursussen om de bewustwording van huisvrouwen te vergroten (Boere, 2016).

Als er wordt gekeken naar de eerste en tweede feministische golf, kan er worden gezegd dat het ging over gelijke stemrecht, gelijke beloning, seksuele vrijheid, gelijke behandeling in het gezin en in de rechtspraak (Dutchfreepress, 2014). Over de eerste feministische golf kan worden gezegd, dat deze succesvol is geweest omdat het er aan heeft bijgedragen dat mannen en vrouwen formeel gelijke rechten hebben. De tweede feministische golf heeft voor grote verbeteringen gezorgd. Traditionele rolpatronen zijn doorbroken en er zijn meer ontplooiingsmogelijkheden voor vrouwen (Verhofstadt, 2006). Ondanks alle stappen die zijn gezet is de positie van vrouwen anno 2017 nog steeds niet gelijk aan die van mannen. Met name de carrière mogelijkheden en de ontplooiingsmogelijkheden voor mannen en vrouwen zijn niet gelijk (Verhofstadt, 2006). Daarom is het van belang dat men zich nog steeds inzet voor vrouwenemancipatie.

Op 29 oktober 2004 deed Ayaan Hirsi Ali een toespraak waarmee zij uitroept tot een derde feministische golf. Zij roept mannen, vrouwen, ouderen, jongeren, autochtonen en allochtonen op om een inhaalslag te maken voor de moslimvrouwen. Vrouwenverenigingen kunnen hier ook een bijdrage aan leveren door op te komen voor de belangen van die vrouwen. Veel Moslimvrouwen worden nog steeds zoals de westerse feministes van vroeger, geestelijk en lichamelijk mishandeld en onderdrukt (Liberales, 2004).

Zoals in deze aanleiding is genoemd, zijn er in Nederland verschillende organisaties die zich bezighouden met vrouwenemancipatie. Deze organisaties zijn gevestigd in heel Nederland. Amsterdam telt alleen al circa 100 vrouwenorganisaties (Gemeente Amsterdam, n.d.). Wat deze organisaties met elkaar gemeen hebben, is dat de vrouw centraal staat. Hierbij wordt gekeken naar de behoefte van de vrouw. In Amsterdam werkt de gemeenteraad met stakeholders in de stad aan het versterken van de positie van meisjes en vrouwen. Economische zelfstandigheid, seksuele weerbaarheid en zelfbeschikking, en acceptatie van seksuele diversiteit zijn thema's in het emancipatiebeleid (Gemeente Amsterdam, n.d.).

Naast de opgenoemde thema's zijn er ook problemen op allerlei andere maatschappelijke gebieden die door vrouwen worden ervaren. Tijdens de VN-vrouwenconferentie (in Beijing in 1995) zijn 12 essentiële aandachtsgebieden geformuleerd en gericht op het verbeteren van de positie van vrouwen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2013). De aandachtsgebieden bevatten afspraken over: mensenrechten van vrouwen, vrouwen en gezondheid, vrouwen en armoede, onderwijs van vrouwen, vrouwen in besluitvorming, vrouwen en gewapend conflict, geweld tegen vrouwen, vrouwen en media, vrouwen en de economie, vrouwen en milieu, meisjes en institutionele mechanismen voor emancipatie (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2013).

In het onderzoek wordt de focus gelegd op de vrouwenorganisatie SIVE (Stichting Intercultureel Vrouwencentrum) in Enschede. SIVE is een actieve vrouwenorganisatie die vrouwen in Enschede en omgeving inspireert, verbindt en kracht geeft (SIVE, 2016). Sinds 1991 levert zij een actieve bijdrage aan de participatie, emancipatie en integratie van vrouwen met respect voor de culturele identiteit. SIVE is een non-profit organisatie. Jaarlijks participeren er ongeveer twee duizend bezoekers in diverse activiteiten binnen SIVE. Vrouwen kunnen zich voor verschillende activiteiten opgeven. Een van die activiteiten zijn: landendagen, creatief met naald en draad, tekenen en schilderen, taalontmoetingen, multiculturele leesclub, Internationale Vrouwendag, midzomerfeesten en nog veel meer (SIVE, 2016).

Binnen SIVE zijn alle vrouwen welkom (SIVE, 2016). Er zijn vrouwen uit alle lagen van de bevolking, jong en oud(er), meer of minder opgeleid, religieus en niet religieus, alleenstaand of met een partner of gezin, werkend of niet werkend. Deze vrouwen participeren soms in wekelijkse cursussen of activiteiten en/of projecten. SIVE vindt het belangrijk vrouwen te interesseren voor thema's rond "emancipatie" en "participatie". Binnen de stichting kan er met deze thema's kennis worden gemaakt op een interactieve en ongedwongen manier. Ook worden er verschillende soorten bijeenkomsten georganiseerd. Zowel informatieve als educatieve. Het is helemaal aan de vrouw om te kiezen waar zij behoefte aan heeft. Vanwege het aanbod en de visie van de stichting, draagt SIVE haar steentje bij aan het verbeteren van de positie van vrouwen en de aandachtsgebieden van de VN-vrouwenconferentie (SIVE, 2016).

De voorzitter van SIVE, Brigit Sijmons (persoonlijke mededeling, 15 februari 2017) geeft aan dat SIVE bij veel mensen onbekend is en voornamelijk wordt bezocht door 'dezelfde' mensen. Volgens Brigit Sijmons (persoonlijke mededeling, 15 februari 2017), worden niet alle doelgroepen onder de vrouwen door SIVE bereikt. Met name de jongere doelgroep wordt amper bereikt. Graag zouden zij hen ook bereiken (vrouwen vanaf 18 tot en met 30 jaar oud) omdat vrouwenemancipatie ten behoeve van alle vrouwen is. SIVE wil daarom onderzoeken welke wensen en behoeften jonge vrouwen hebben met betrekking tot vrouwenemancipatie zodat SIVE haar aanbod daar op kan aansluiten. Hiermee wil SIVE de positie van de vrouw in de maatschappij verbeteren en kan SIVE een bijdrage leveren aan de derde feministische golf.

1.3 Doelstellingen en vraagstelling

Doelstelling op korte termijn

Inzicht hebben in de wensen en behoeften ten aanzien van vrouwenemancipatie van vrouwen van 18 tot en met 30 jaar uit Enschede. Aan de hand daarvan zullen aanbevelingen gegeven worden zodat het aanbod van SIVE (beter) aansluit op de wensen en behoeften met betrekking tot vrouwenemancipatie van de doelgroep.

Doelstelling op lange termijn

Met het onderzoek willen de onderzoekers een bijdrage leveren aan SIVE zodat zij aan de wensen en behoeften ten aanzien van vrouwenemancipatie van vrouwen uit Enschede kunnen voldoen zodat vrouwen hun positie in de maatschappij kunnen verbeteren.

Hoofdvraag van het onderzoek

Wat zijn de wensen en behoeften van vrouwen van 18 tot en met 30 jaar oud woonachtig in Enschede ten aanzien van vrouwenemancipatie?

Theoretische deelvragen

- 1) Wat is het aanbod van SIVE voor vrouwen van 18 tot en met 30 jaar met betrekking tot vrouwenemancipatie?
- 2) Wat is er in de literatuur bekend over instrumenten van vrouwenemancipatie?
- 3) Wat is er bekend over de behoeften ten aanzien van vrouwenemancipatie van vrouwen van 18 tot en met 30 jaar?

Praktische deelvragen

- 1) Welke punten vinden jonge vrouwen belangrijk op het gebied van vrouwenemancipatie en gendergelijkheid?
- 2) Welke instrumenten spreken jonge vrouwen aan als het gaat om vrouwenemancipatie?
- 3) Wat vinden jonge vrouwen van het aanbod van SIVE?

1.4. Leeswijzer

Als eerste is er een samenvatting van het onderzoek opgenomen. In hoofdstuk 1. Inleiding, staat de aanleiding van het onderzoek, de doelstellingen, de hoofdvraag en bijhorende deelvragen beschreven. In hoofdstuk twee wordt het theoretisch kader uitgewerkt, hierin wordt er antwoord gegeven op de theoretische deelvragen middels literatuur. Daarna komt in hoofdstuk drie komt de methode van onderzoek aan bod. In hoofdstuk vier staan de resultaten die uit de focusgroep gesprekken naar voren zijn gekomen centraal. Vervolgens komt in hoofdstuk vijf de conclusie op de deelvraag en hoofdvraag aan bod. Aan de hand van deze resultaten zijn er meerdere aanbevelingen beschreven. Ook is er een sterke-zwakke analyse opgenomen in het bachelor rapport en ten slotte is er een discussie uitgewerkt.

Hoofdstuk 2. Het theoretische kader

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt met behulp van een literatuurstudie antwoord gegeven op de theoretische deelvragen.

2.2 Wat is het aanbod van SIVE voor vrouwen van 18 tot en met 30 jaar met betrekking tot vrouwenemancipatie?

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven over SIVE, de activiteiten, projecten en de missie en visie. Daarnaast komen thema's, de werkwijze en doelstellingen van SIVE aan bod die betrekking hebben op vrouwenemancipatie.

2.2.1 Toelichting SIVE

De Stichting Intercultureel Vrouwencentrum Enschede is er op een laagdrempelige, ongedwongen wijze voor alle vrouwen in Enschede en omgeving (SIVE, 2016). Alle vrouwen uit alle lagen van de bevolking zijn welkom om kennis en inspiratie met elkaar op te doen. In een veilige omgeving kunnen zij elkaar leren kennen en kennis en ervaring delen. Het is een organisatie die veel waarde hecht aan de thema's participatie en emancipatie. Elk jaar komen er een paar duizend bezoekers bij de verschillende activiteiten. De activiteiten geven ruimte voor eigen inbreng van de vrouwen en zijn interactief. Er worden zoal educatieve, informatieve en recreatieve bijeenkomsten georganiseerd. Je kunt hierbij aan veel verschillende activiteiten denken. De activiteiten worden afgestemd op de leeftijd, plaats, locatie en rekening houdend met de tijd. Hieronder is een opsomming te lezen van de projecten en activiteiten die te doen zijn.

2.2.2 Projecten en activiteiten

Projecten

- 1) De tafel van 1
- 2) KWIK, Kijk wat ik kan

Activiteiten

- 1) Inspirerende ontmoetingen
- 2) Creatief met naald en draad
- 3) Nederlands voor hoger opgeleiden
- 4) Nederlands voor beginners
- 5) Praatgroep
- 6) Handwerkgroep
- 7) Natuuractiviteiten
- 8) Kunst en cultuur
- 9) Multiculturele leesclub
- 10) Vrouw en maatschappij
- 11) Infopunt vrouw en welzijn

2.2.3 Visie en missie van SIVE

De visie van SIVE zegt dat SIVE een actieve vrouwenorganisatie is die alle vrouwen in Enschede wil inspireren, verbinden en kracht wil geven (SIVE, 2016). De slogan van de stichting is dan ook: SIVE inspireert, verbindt en geeft kracht. De missie van SIVE is dat de stichting de eigen kracht van vrouwen stimuleert en mogelijkheden biedt voor persoonlijke groei en een sociaal intercultureel netwerk (SIVE, 2016).

2.2.4 Thema's binnen SIVE met betrekking tot vrouwenemancipatie

Naast de projecten en activiteiten zijn er ook terugkerende evenementen zoals de Internationale Vrouwendag op 8 maart wat groots gevierd wordt, het midzomerfeest, landendagen en de seizoen opening in oktober. Ondanks dat SIVE er is voor alle vrouwen uit de bevolking is er wel gekeken naar een aantal thema's om een onderscheid te kunnen maken in het aanbod van activiteiten passend bij de doelgroep. Hieronder staan de thema's uitgewerkt.

- 1) Vrouw en maatschappij
- 2) Vrouw en werk
- 3) Vrouw en carrière
- 4) Vrouw en ontmoeting

Via de sociale media, Facebook en Twitter, website en de nieuwsbrief worden vrouwen op de hoogte gehouden over de activiteiten en evenementen. SIVE is de enige vrouwencentrum in Enschede en bestaat alleen uit vrijwilligers op uitzondering van de coördinator na. Ook is er ruimte voor stagiaires om ervaring op te doen met behulp van deskundige begeleiding. Het werk van SIVE wordt voornamelijk gefinancierd door de gemeente Enschede. Daarnaast zijn er nog andere organisaties en sponsors waarmee wordt samengewerkt. Naast de gemeente werkt de stichting ook samen met Women Inc, Soroptimist International Club Enschede, Kennisplatform Integratie en Burgerschap Volksuniversiteit Enschede, bibliotheek Enschede, Concordia, Saxion, TV Enschede FM, Twentse Welle, Vrouwenplatform Carree, Landschap Overijssel, Werkplein Enschede, Powercentra, Alifa, Humanitas, en Cultuur coach (SIVE, 2016).

2.2.5 De werkwijze van SIVE

Er wordt geen specifieke methodiek toegepast in het werkveld. SIVE denkt wel oplossingsgericht mee maar gaat de zaken of eventuele problemen niet voor vrouwen oplossen.

De stichting intercultureel vrouwencentrum Enschede heeft als hoofddoelstelling alle vrouwen uit Enschede te ondersteunen bij het proces van participatie, emancipatie en integratie ongeacht afkomst, opleiding, en leeftijd (SIVE, 2016). Daarnaast zijn er een aantal algemene doelstellingen (ten behoeve van de stichting zelf) opgesteld en doelstellingen per doelgroep. De algemene doelstellingen zijn gericht op het vergroten van de naamsbekendheid, een jonge betrokken doelgroep (vrouwen vanaf 18 tot en met 30 jaar oud), een goed uitgewerkt communicatieplan, het opstellen van een sponsorplan, vrijwilligers en deskundigheid. De doelstellingen per doelgroep zijn hieronder te lezen.

2.2.6 Doelgroep en doelstellingen van SIVE

Doelgroep Vrouw en Ontmoeting

Gericht op vrouwen die uit een sociaal geïsoleerde situatie willen komen.

Doelstelling

Het definiëren van welke vrouwen tot deze doelgroep behoren en onderzoeken welke communicatiekanalen ingezet kunnen worden om deze vrouwen te vinden.

Doelgroep Vrouw en Carrière

Gericht op werkende (jonge) vrouwen die kennis en ervaringen willen delen voor persoonlijke groei en niet-uitkeringsgerechtigde, werkzoekende vrouwen.

Doelstelling

- 1) Inventariseren hoeveel vrouwen behoren tot de doelgroep werkende (jonge)vrouwen binnen de bestaande groep bezoekers en vrijwilligers van SIVE.
- 2) Een start maken met voorbereiden van het aanbieden van een activiteit voor deze doelgroep.

Doelgroep Vrouw en Maatschappij

Gericht op vrouwen die maatschappelijk betrokken willen zijn.

Doelstelling voor 2017

- 1) Inventariseren hoeveel vrouwen (bezoekers en vrijwilligers) uit deze doelgroep deelnemen aan de activiteiten van SIVE.
- 2) Uitwerken van een communicatieplan om meer vrouwen uit deze doelgroep aan SIVE te binden (bezoekers en vrijwilligers).
- 3) Inventariseren of er nieuwe of andere activiteiten van belang zijn.

SIVE is wat betreft haar inkomsten voor een groot gedeelte afhankelijk van de gemeente Enschede. Dit betekent dat er verantwoording afgelegd moet worden naar de gemeente over activiteiten en projecten met betrekking tot de doelstellingen. Dit doen zij elk jaar door het opstellen van een Activiteitenplan en begroting waarin alle activiteiten en projecten zijn uitgewerkt. Hierin is onder andere te lezen over het vrijwilligersbeleid, samenwerkingsverbanden, PR en communicatie en financiering van projecten. SIVE beschikt over verschillende werkgroepen. Elke activiteit heeft een eigen werkgroep. Daarnaast is er een werkgroep 'acquisitie en fondsenwerving' die zich gaat bekommeren om het vinden van alternatieve financieringsbronnen naast die van de gemeente Enschede (SIVE, 2016).

De stichting werkt op een inventariserende manier doordat zij de ruimte biedt voor eigen inbreng en aan vrouwen vraagt waar zij behoefte aan hebben. Er zijn (nog) geen thema's speciaal gericht op jongere vrouwen van 18 tot en met 30 jaar oud. Middels het onderzoek zullen er aanbevelingen worden gegeven over de behoeften van jonge vrouwen met betrekking tot vrouwenemancipatie (vanaf 18 tot en met 30 jaar oud).

2.3 Wat is er in de literatuur bekend over instrumenten van vrouwenemancipatie?

In een column van zaterdag 28 januari 2017, wordt door columnist Nanda Bald gezegd dat (vrouwen)emancipatie via drie principes gaat die elkaar aanvullen en opvolgen. Het gaat om de principes wetenschappelijke erkenning, sociale acceptatie en wettelijke gelijkheid. Of emancipatie daadwerkelijk gemeten kan worden is een lastige vraag (Baldew, 2017).

In de literatuur wordt er gesproken over mondiale verdragen en Europese verdragen die invloed hebben op de vrouwenemancipatie. In de verdragen zijn afspraken en/of doelstellingen opgenomen. Daarnaast zijn er verschillende instrumenten ontwikkeld voor het meten van gendergelijkheid. Op nationaal niveau wordt er tweejaarlijks een emancipatiemonitor uitgebracht en er is een sociale atlas van de vrouw aangelegd. De verdragen, doelstellingen en instrumenten met betrekking tot vrouwenemancipatie komen in deze paragraaf aan bod.

2.3.1 Verdragen die invloed hebben op de vrouwenemancipatie

Verschiedende internationale afspraken en verdragen in de EU hebben invloed op het emancipatiebeleid in Nederland (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014). Het Nederlandse Emancipatiebeleid wordt aangestuurd door minister Bussemaker. Hieronder worden de belangrijkste verdragen op mondiaal en Europese schaal uitgewerkt en toegelicht.

2.3.2 Mondiale verdragen met betrekking tot vrouwenemancipatie

VN Vrouwenverdrag

In 1979 is de Convention on the Elimination of Discrimination of Women (CEDAW) aangenomen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014). Elke lidstaat die het verdrag heeft aangenomen heeft elke vier jaar rapportageverplichting ten aanzien van het verdrag. In 1991 heeft Nederland dit VN Vrouwenverdrag aangenomen. Het Comité in Genève ziet toe op naleving van het Verdrag.

Beijing Declaration and Platform for Action

In 1995 zijn tijdens de VN-vrouwenconferentie in Beijing 12 essentiële aandachtsgebieden geformuleerd voor vrouwenemancipatie (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014). Deze aandachtsgebieden zijn gericht op het verbeteren van de positie van vrouwen op allerlei maatschappelijke gebieden.

Een aandachtsgebied gaat over vrouwen en gezondheid. In de gezondheidszorg van Nederland is er weinig aandacht voor de achtergrond van sekseverschillen. Hart- en vaatziekten worden bijvoorbeeld gezien als ziekten die veelvoorkomend zijn bij mannen. Inmiddels is hartfalen de grootste doodsoorzaak bij vrouwen maar het wordt niet tijdig herkend omdat signalen anders tot uiting komen dan bij mannen.

De andere aandachtsgebieden betreffen afspraken over:

- 1) Mensenrechten van vrouwen
- 2) Onderwijs van vrouwen
- 3) Vrouwen in besluitvorming
- 4) Vrouwen en armoede
- 5) Geweld tegen vrouwen
- 6) Vrouwen en gewapend conflict
- 7) Vrouwen en de economie
- 8) Vrouwen en media
- 9) Institutionele mechanismen voor emancipatie
- 10) Vrouwen en milieu
- 11) Meisjes (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2013).

In 2005 bleek uit de evaluatie Beijing+10 dat men wereldwijd achterliep in het verwezenlijken van de gemaakte afspraken. Door bezorgdheid hierover bundelen een groep Nederlandse organisaties en individuen hun krachten in het platform Beijing +10, Time for Action (WO=MEN DUTCH GENDER PLATFORM, 2017).

Commission on the Status of Women

CSW is een afkorting van de jaarlijkse VN vergadering van Commission on the Status of Women (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014). Tijdens de vergadering wordt de voortgang besproken van de afspraken die in 1995 in VN verband zijn gemaakt tijdens de vierde Wereld Vrouwenconferentie.

2.3.3 Europese verdragen met betrekking tot vrouwenemancipatie

Verdrag van Istanboel

Het verdrag is opgezet door de Raad van Europa tegen geweld van meisjes, vrouwen en huiselijk geweld. In 2012 heeft Nederland het verdrag ondertekend ter bestrijding van het geweld (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014). In november 2015 heeft Nederland het verdrag geratificeerd en op 1 maart 2016 ging het verdrag daadwerkelijk van start (College voor de Rechten van de Mens, 2017).

Richtlijn genderbalans in bedrijven

Het doel van de richtlijn is het bevorderen van het percentage vrouwen in raden van commissarissen. Van beursgenoteerde bedrijven wordt verwacht dat de leden van raden van commissarissen ten minste uit 40% vrouw bestaan en 40% uit man (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014).

2.3.4 Doelstellingen Europese Unie met betrekking tot vrouwenemancipatie

In de Europese Unie zijn er ook doelstellingen op het gebied van emancipatie vastgelegd (SCP, CBS, 2016). Voor vrouwen en mannen zijn er doelstellingen in aparte beleidsdocumenten vastgelegd. Doelstellingen die van belang zijn gaan over, gendergelijkheid in onderwijs/training en op de arbeidsmarkt, gelijk loon, financiële onafhankelijkheid van vrouwen, gelijke toegang tot besluitvormende posities, betere work-life balance voor vrouwen en mannen en het uitbannen van geweld tegen vrouwen.

Nog een doelstelling die van belang is voor vrouwenemancipatie, is de Europa 2020-strategie. De doelstelling streeft er na dat in 2020, 75% van alle mannen en vrouwen van 20-64 jaar werk heeft (SCP, CBS, 2016).

2.3.5 Instrumenten voor het meten van gendergelijkheid

Diverse organisaties hebben instrumenten ontwikkeld voor het meten van gendergelijkheid op Europees en mondiaal niveau. Om gender(on)gelijkheid in kaart te brengen heeft de Europese Commissie een instrument ontwikkeld, namelijk het Europees Instituut voor Gendergelijkheid (EIGE) (SCP, CBS, 2016). In 2013 kon men voor het eerst met de Gender Equality Index, de gelijkheid tussen vrouwen en mannen in de EU-lidstaten met elkaar vergelijken. De index is gebaseerd op verschillen tussen vrouwen en mannen in participatie (of een andere uitkomstvariabele) en op het niveau van die participatie. Dit kan in zijn geheel vergeleken worden en op deelterreinen zoals werk en inkomen.

Het instrument drukt de gelijkheid tussen vrouwen en mannen uit op het domein van kennis (onderwijs), werk (onder andere arbeidsdeelname), geld (loon en inkomen), tijdsbesteding, macht (onder andere topfuncties en politieke macht) en gezondheid. Deze domeinen bestaan vervolgens uit sub domeinen. De scores worden per domein berekend.

Bij een waarde van 0 is er volledige ongelijkheid tussen vrouwen en mannen en bij een waarde van 100 is er volledige gelijkheid tussen vrouwen en mannen. De totale index voor alle Europese lid-staten kan met het opgenoemde instrument berekend worden.

Uit een rapport van European Institute for Gender Equality (2015) blijkt dat Nederland in 2012 op de vierde plaats uitkomt en neemt daarmee een relatief hoge plaats in. Zweden had de hoogste score in 2012, gevolgd door Finland en Denemarken. Roemenië en Slowakije scoren het laagst op de Gender Equality Index. De EU scoort gemiddeld 53 punten op de Gender Equality Index. Aan de hand van dit kwantitatieve resultaat kan gesteld worden dat de EU ongeveer halverwege is op het gebied van gendergelijkheid. Hieronder is een afbeelding opgenomen van de uitslagen van de Gender Equality Index die in 2015 is gepubliceerd. De uitslag bevat scores van de situatie in 2012. Daarnaast is er een index ontwikkeld die zich richt op ongelijkheid op het gebied van gezondheid, onderwijs (kennis), arbeid en levensstandaard. Met de Gender Inequality Index (GII) en de Gender Development Index (GDI) kan de ongelijkheid op de gebieden gemeten worden. Volgens de indices staat Nederland op plaats vijf.

Voor het meten van discriminatie van vrouwen op maatschappelijk terrein is een instrument ontwikkeld genaamd Institutions and Gender Index (SIGI). Er is ook een instrument ontwikkeld voor het meten van economische participatie, opleidingsniveau, gezondheid en politieke participatie. Dit kan met de Global Gender Gap Index van het World Economic Forum. Nederland staat in deze index op de zestiende plek van 144 landen (European Institute for Gender Equality, 2015). De lage positie in de ranking is logisch te verklaren omdat Nederland nooit een vrouwelijke premier heeft gehad. Er wordt namelijk gekeken naar het aantal jaren dat een vrouwelijke premier heeft geparticipeerd in de politiek (SCP, CBS, 2016).

Het internationale opinieblad The Economist beschikt over een index, Glass Ceiling Index, die de positie van werkende vrouwen weergeeft en de voorzieningen om arbeid en zorg te combineren. Naast gebruikelijke factoren zoals arbeidsdeelnamen en deelname aan hoger onderwijs bevat het instrument ook kosten van betaald zwangerschaps- en bevallingsverlof, kinderopvang en vaderschapsverlof (The Economist, 2016). Nederland heeft een 22^e plaats bemachtigd op de Glass Ceiling Index. De hoge kosten van kinderopvang en de korte duur van het betaald vaderschapsverlof zijn de verklaringen van het slechte scoren op de Glass Ceiling Index (SCP, CBS, 2016).

De Emancipatiemonitor

De Emancipatiemonitor is een landelijke monitor die de emancipatie in Nederland monitort. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) brengt sinds 2000 de Emancipatiemonitor uit in opdracht van de directie Emancipatie en is sinds 2007 onderdeel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) (SCP, CBS, 2016). In samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), publiceert het Sociaal en Cultureel Planbureau tweejaarlijks de Emancipatiemonitor (SCP, 2017). Hierbij ligt de focus op de vraag of het emancipatieproces zich volgens wens ontwikkelt.

Uitgangspunten die aanbod komen betreffen doelen van het landelijk emancipatiebeleid onder leiding van minister Bussemaker. De kerndoelen van het huidige emancipatiebeleid hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- 1) Toename van vrouwen met betaald werk
- 2) Vergroten van het aantal vrouwen in topfuncties, bedrijfsleven en non-profit sector
- 3) Verbeteren van de sociale veiligheid van vrouwen en meisjes
- 4) Vergroten van de economische zelfstandigheid van vrouwen en verkleinen van beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen (SCP, 2017)

De Emancipatiemonitor beschikt over de meest recente gegevens met betrekking tot de positie van mannen en vrouwen. De volgende thema's komen aan bod:

- 1) Vertegenwoordiging van vrouwen in topfuncties
- 2) Prestaties meisjes en jongens in het onderwijs
- 3) Inkomen, economische zelfstandigheid en beloningsverschillen
- 4) Bijdrage mannen en vrouwen aan betaald en onbetaald werk, gebruik kinderopvang en Verlofvoorzieningen
- 5) Opleidingsniveau mannen en vrouwen
- 6) Veiligheid van meisjes en vrouwen (SCP, 2017)

In de Emancipatiemonitor van 2016 is daarnaast ook informatie opgenomen over vrouw en gezondheid en wordt de emancipatie in Nederland vergeleken met de andere lidstaten van de Europese Unie (SCP, CBS, 2016).

De sociale atlas van de vrouw

Er zijn in totaal vier sociale atlassen van de vrouw uitgebracht. De meest recente komt uit 1997. In de sociale atlas van de vrouw wordt de mate van sekse-ongelijkheid en veranderingen in taakverdelingen in het gezin gemeten door onderzoeksresultaten van dertig jaar geleden te vergelijken (SCP, 2009).

2.4 Wat is er bekend over de behoeften ten aanzien van vrouwenemancipatie van vrouwen van 18 tot en met 30 jaar?

Uit de bestudeerde literatuur is gebleken dat de behoeften van vrouwen ten aanzien van vrouwenemancipatie voort komt uit mogelijkheden die ontbreken en door ongelijke behandeling in vergelijking met het mannelijk geslacht. Hieronder komen de belangrijkste onderwerpen wat betreft het ontbreken van mogelijkheden, ongelijke behandeling en behoeftes die daar uit voort komen aan bod.

2.4.1 Werk en inkomen

Vrouwen hebben ten aanzien van mannen minder mogelijkheid tot redelijk werk. Daarnaast krijgen vrouwen anno 2017 nog steeds minder betaald dan mannen (Rijksoverheid, 2016). Als er wordt gekeken naar vrouwen en werk op mondiaal niveau kan er gezegd worden dat vrouwen niet of deeltijd werken. Daardoor verdienen ze niet genoeg geld om financieel zelfstandig te zijn. Op nationaal niveau, kan er over gezegd worden dat ongeveer de helft van de vrouwen in Nederland niet financieel op eigen benen kan staan. Zij verdienen minder dan 70% van het netto minimumloon (KRACHT ON TOUR, 2016). De vrouw wil net zoals de man uitbetaald worden voor het werk dat ze verricht.

De overheid wil ook voorkomen dat mannen meer verdienen voor hetzelfde werk als vrouwen (beloningsdiscriminatie). Financieel zelfstandige vrouwen kunnen hun eigen keuzes maken. Zij staan hierdoor sterker in de maatschappij (Rijksoverheid, 2016). De overheid wil de economische zelfstandigheid van de vrouw vergroten. Om dit doel te bereiken kan aan de volgende punten worden gewerkt:

- 1) Specifieke projecten voor mannen om emancipatie van de vrouwen in hun omgeving te steunen, en zorgtaken en huishoudelijk werk te verdelen.
- 2) Toegesneden trajecten zoals leerstages, helpen vrouwen met achterstand tot de arbeidsmarkt met het zetten van de eerste stappen richting betaald werk.
- 3) Netwerken en organisaties van vrouwen helpen vrouwen om hun talenten te ontwikkelen en economisch zelfstandiger te worden.
- 4) Bevorderen vrouwelijke ondernemerschap en zelfstandigheden zonder personeel ondersteunen (Rijksoverheid, 2016).

Sinds 2014 bezoekt minister Jet Bussemaker steden door het hele land om afspraken te maken over een betere financiële positie van vrouwen (KRACHT ON TOUR, 2016). KRACHT ON TOUR is bijvoorbeeld een programma waar de minister zich voor inzet. In dit platform worden vrouwen gestimuleerd hun krachten te ontdekken, benutten en weten te verzilveren. Dit betekent dat zij meer keuzevrijheid hebben, een sterkere positie in de maatschappij en zelfstandiger zijn.

2.4.2 Zorglasten

Vaak hebben vrouwen de grootse rol in het verzorgen van het gezin en dragen daardoor de grootse zorglasten op de schouders. De overheid wil vanwege dit feit hier een rol inspelen om werk en zorg te combineren. Een voorbeeld hiervan is dat bedrijven flexibele werktijden afspreken (Rijksoverheid, 2016).

2.4.3 Geweld

Geweld tegen vrouwen is tot op heden nog een punt dat speelt. In alle delen van de wereld zijn vrouwen slachtoffer van geweld en discriminatie. Op dit moment tellen meer dan 150 landen minstens één wet waarin vrouwen gediscrimineerd worden. Slechts achttien landen hebben dit niet (Stichting UN Women Nationaal Comité Nederland, 2017). Veel vrouwen hebben niet de mogelijkheid om geweld bespreekbaar te maken. Daarom heeft het Trust Fund to End Violence against Women meer dan 426 initiatieven in 136 landen opgezet. Zij proberen geweld tegen vrouwen en meisjes te voorkomen. Dit doen zij door groepen te “empoweren” die groot risico lopen op geweld, zoals adolescente meisjes, inheemse vrouwen of vrouwen in ethische minderheidsgroepen. Hierbij worden niet alleen vrouwen bij betrokken, maar ook jongens en mannen worden hier structureel betrokken als onderdeel van de oplossing. Vrouwen hebben behoefte aan begrip, daarom is het belangrijk dat jongens en mannen kunnen inzien wat dit met de vrouw doet (Stichting UN Women Nationaal Comité Nederland, 2017). Omdat er vrouwen zijn met verschillende achtergronden wat betreft het geloof en cultuur, is er ook behoefte aan het betrekken van geloof gebaseerde leiders (Stichting UN Women Nationaal Comité Nederland, 2017).

2.4.4 Gezondheid en dienstverlening

Daarnaast hebben vrouwen ook behoefte aan betere zorg en aansluitende dienstverlening (Stichting UN Women Nationaal Comité Nederland, 2017). Hierbij kun je denken aan verbetering in de gezondheidszorg, psychosociale begeleiding en juridische hulp. Dit wordt gedaan door de capaciteit van de dienstverleners te vergroten teneinde snel en effectief hulp te bieden. Vrouwen willen zich gehoord voelen. Wanneer er iets speelt moet het makkelijk aanspreekbaar zijn voor de vrouw (Stichting UN Women Nationaal Comité Nederland, 2017).

2.4.5 Mogelijkheid tot ontwikkeling

Voor vrouwen is het van belang dat zij hun eigen keuzes kunnen maken en zichzelf kunnen zijn. Het is belangrijk om als vrouw jezelf te ontwikkelen en je eigen identiteit niet te vergeten (Gemeente Amsterdam, n.d.). Een aantal voorbeelden om deze doelen te bereiken zijn:

- 1) Jongerenwerkers krijgen trainingen om acceptatie van seksuele- en gender diversiteit te vergroten
- 2) Jongeren leren op school open te staan voor seksuele diversiteit
- 3) Vrouwen kennen hun rechten en weten wat te doen bij huwelijkdwang, achterlating of huiselijk geweld
- 4) Lesbische, biseksuele en transgender meisjes en meisjes met een intersekse-conditie voelen zich gesteund en veilig door de zichtbaarheid van de (bi-culturele) rolmodellen. Initiatieven uit de samenleving worden aangemoedigd (Gemeente Amsterdam, n.d.)

2.4.6 Veiligheid

Als we kijken naar de veiligheid onder vrouwen in Nederland, kan er gezegd worden dat van alle Nederlandse vrouwen 34% ooit slachtoffer is geweest van seksueel geweld (Rijksoverheid, 2016). De overheid wil dat er een gezonde en gelijkwaardige verhouding is tussen mannen en vrouwen. Op dit moment hebben vooral jonge vrouwen moeite om voor zichzelf op te komen. Het is belangrijk om meisjes weerbaar te maken (Gemeente Amsterdam, n.d.). Een aantal voorbeelden om dit te behalen zijn:

- 1) Rolmodellen wijzen de meisjes de weg naar instellingen en activiteiten in de buurt
- 2) Jongerenwerkers zijn getraind om kwetsbaarheid en radicalisering van meisjes vroegtijdig te herkennen en te kunnen ingrijpen
- 3) Meisjes krijgen specifieke aandacht binnen het onderwijs en jongerenwerk
- 4) Meisjes en jongens zijn (seksueel) weerbaar en hebben een weerwoord op sexting en grooming.

Jongeren moeten hun eigen grenzen kunnen bewaken en die van andere respecteren. Om hieraan te werken hebben gemeenten bijvoorbeeld de campagne We Can Young opgezet. Geweld kan uit verschillende machtsverschillen en stereotiepe denkbeelden voortkomen. Op verschillende scholen zijn er bijvoorbeeld lespakketten seksuele vorming en mediawijsheid. Hier worden jonge meisjes gewaarschuwd en weerbaargemaakt voor bijvoorbeeld (digitale) loverboys .

2.4.7 Samenvatting

In deze paragraaf zijn er algemene bevindingen gedaan over de behoeften van vrouwen en actuele onderwerpen die een rol spelen ten aanzien van vrouwenemancipatie. Er is specifiek gezocht naar informatie over de wensen en behoeften van vrouwen uit de gewenste leeftijdscategorie ten aanzien van het onderwerp, maar de literatuur geeft slechts een algemeen beeld weer. Wel komen er in verschillende bronnen de behoeften van jongeren met betrekking tot vrouwenemancipatie aan bod, hier wordt echter geen leeftijd aan verbonden.

Hoofdstuk 3. Methode van onderzoek

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode van het onderzoek beschreven. Vervolgens worden het type onderzoek, het onderzoeksmateriaal en de onderzoeksomvang uitgewerkt. De betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek komen aan bod en ten slotte is er een ethische overweging opgenomen.

3.2 Onderzoeksmethode

In dit kwalitatieve onderzoek worden de wensen en behoeften van vrouwen vanaf 18 tot en met 30 jaar met betrekking tot vrouwenemancipatie onderzocht om vervolgens van daaruit op een onderbouwde en gerichte manier te kunnen handelen (Migchelbrink, 2009). Volgens Baarda en De Goede (2009) worden er bij een kwalitatief diepte onderzoek gebeurtenissen, onderzoeksproblemen en personen geïnterpreteerd en beschreven met behulp van kwalitatieve gegevens zoals ervaringen en belevingen (Baarda, De Goede & Teunissen, 2009). De gegevens kunnen middels deze methode op een flexibele manier verzameld worden.

3.3 Type onderzoek

Dit onderzoek betreft een inventariserend onderzoek. De resultaten uit de theorie en uit de focusgroepen leveren een algemeen beeld op dat nodig is om te inventariseren wat de huidige wensen en behoeften ten aanzien van het onderwerp zijn. Het inventariserend onderzoek heeft als doel inzicht krijgen in de wensen en behoeften van vrouwen (vanaf 18 tot en met 30 jaar) uit Enschede ten aanzien van vrouwenemancipatie, zodat het aanbod van SIVE beter kan aansluiten op de wensen van de doelgroep. Door middel van dit onderzoek zullen er aanbevelingen worden gegeven aan SIVE en kunnen nieuwe interventies toegepast worden.

3.4 Onderzoeksomvang

In dit onderzoek betreft de populatie alle vrouwen uit Enschede in de leeftijdscategorie van 18 tot en met 30 jaar. Hoeveel vrouwen dit exact zijn is niet bekend. Daarom hebben de onderzoekers dit aan de gemeente Enschede gevraagd. Helaas wil de gemeente hier geen informatie over verstrekken, want dit zou privacy gevoelig zijn.

Vanwege het korte tijdsbestek is het niet realistisch om alle vrouwen uit de doelgroep bij het onderzoek te betrekken. Er is gekozen voor een selecte steekproef vanwege de wensen van de opdrachtgever. Er worden vrouwen op drie scholen van drie verschillende niveaus gekozen om een focusgroep gesprek mee te voeren. Het gaat hier om vrouwen uit de gewenste leeftijdsklasse van ROC van Twente, Saxion Hogeschool en Universiteit Twente in Enschede. ROC van Twente wordt benaderd via teammanager Elma Lubberink. De onderzoekers nemen telefonisch contact op met haar. Een van de onderzoekers heeft al eerder contact gehad met de teammanager in verband met de “minor Tweedegraads docentenopleiding”.

De Universiteit Twente wordt benaderd via de studentenvereniging “4 Happy Feet”. De onderzoekers hebben dit als tip gekregen van een medewerker van de Universiteit Twente. De vereniging bestaat uit veel vrouwen en zou betrokken kunnen zijn met het onderwerp van het onderzoek, waardoor ze waarschijnlijk wel een bijdrage wil leveren. Er wordt contact opgenomen via het contactformulier op de website. De onderzoekers kunnen vrouwelijke medestudenten van Saxion Hogeschool vragen om te participeren in een focusgroep. Via de website van Saxion kan er een ruimte gereserveerd worden. Vlak voor de bijeenkomst zal er een reminder per mail verstuurd worden.

De onderzoekers streven ernaar om ongeveer 5 vrouwen per focusgroep te spreken. Per focusgroep zullen er 5 à 7 vrouwen uitgenodigd worden. Er wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat twee vrouwen per focusgroep kunnen afzeggen.

3.4 Instrumenten

Het instrument dat de onderzoekers toepassen in dit onderzoek is het focusgroepsgebesprek (Baarda et al, 2009). Het onderzoek bevat een vorm van kwalitatief surveyonderzoek. Een focusgroep bestaat uit een kleine groep respondenten (ongeveer 6 tot 8 personen) en een gespreksleider waarbij er een bepaald onderwerp besproken wordt (Baarda et al, 2009). Het is de bedoeling dat gesprekspartners elkaar beïnvloeden door elkaars ideeën en meningen te horen. Hierdoor komen ze mogelijk op aspecten waar ze niet bij stil hadden gestaan als ze een individueel gesprek hadden gevoerd. Op deze manier kunnen de vrouwen geïnspireerd worden door de ideeën van anderen (Baarda et al, 2009). Er is gekozen voor het organiseren van focusgroepen omdat het een helder beeld geeft van de achterliggende redenen, voorkeuren en de mening van de doelgroep met betrekking tot het onderwerp. Ook geeft een focusgroep de mogelijkheid om door te vragen bij onduidelijkheden in tegenstelling tot een enquête. Via deze weg is de lichaamstaal te zien, wat de communicatie ten goede komt en er kunnen makkelijker discussies ontstaan over een bepaald onderwerp. Daarnaast kost het niet veel tijd om een focusgroep gesprek te houden. De onderzoekers zullen semigestructureerde vragen stellen aan de respondenten. Op basis van die gegevens kunnen conclusies worden getrokken en kunnen aanbevelingen gegeven worden.

Voor dit onderzoek zullen de focusgroepen georganiseerd worden op ROC van Twente, Saxion Hogeschool en Universiteit Twente in Enschede. Op elke locatie zal er één focusgesprek gevoerd worden met studenten van de desbetreffende locatie. De gesprekken zullen opgenomen worden met een dictafoon en vervolgens zullen er transcripties worden uitgetypt. De verkregen informatie zal geanalyseerd worden doordat de onderzoekers de uitspraken zullen labelen. De interpretatie van de respondenten is hierbij erg van belang (Baarda et al, 2009).

3.5 Procedure

De onderzoekers zullen telefonisch contact opnemen met de teammanager van ROC van Twente om te vragen naar de mogelijkheden voor het organiseren van een focusgroep en het reserveren van een ruimte. Met de Universiteit Twente zal telefonisch contact opgenomen worden met het algemene telefoonnummer om te vragen naar de mogelijkheden tot het opzetten van een focusgroep. Daarnaast zullen de onderzoekers medestudenten van het Saxion, mondeling vragen om mee te werken en per mail uitnodigen om deel te nemen aan de focusgroep.

3.6 Betrouwbaarheid

Er is sprake van een hogere betrouwbaarheid wanneer de onderzoeksresultaten zo min mogelijk afhankelijk zijn van toeval (Baarda et al, 2009). Toeval kan voortkomen uit een aantal factoren zoals: de omgeving, omstandigheden, het instrument en het humeur van een persoon die de meting op een nadelige manier kan beïnvloeden.

Ook hebben sommige mensen de neiging om sociaal wenselijk gedrag te vertonen door met andere meningen in te stemmen. Hierdoor bestaat de kans dat de onderzoekers geen generaliseerbare resultaten krijgen doordat er eigenlijk door de overstemmende groep antwoord wordt gegeven (Scribbr, 2015). Het is van belang dat de onderzoekers goed doorvragen op een bepaald onderwerp. Ook is het van belang dat de onderzoekers met de volgende punten rekening houden:

- 1) Ervoor zorgen dat de vragen gekoppeld zijn aan het geen wat ze willen meten (constructvaliditeit)
- 2) Gebruik maken van een vast interviewschema en alle focusgroep gesprekken onder dezelfde omstandigheden laten plaatsvinden (Interne validiteit)
- 3) De interviews onder vertrouwde omstandigheden laten plaatsvinden (ecologische validiteit). Er is daarom gekozen om de interviews plaats te laten vinden op de scholen waar de respondenten studeren.

3.7 Interne en externe validiteit

De validiteit betreft het vertrouwen in de inhoud van de gegevens. Dit onderzoek betreft zoals eerder genoemd een kwalitatief onderzoek. Hier wordt gesproken over de geloofwaardigheid van de resultaten. Bij validiteit wordt daarom aangegeven dat de juiste resultaten worden gevonden en dat deze resultaten de werkelijkheid weergeven (Baarda et al, 2009).

Het theoretisch kader van dit onderzoek is goed onderbouwd en geoperationaliseerd, hierdoor wordt gemeten wat de onderzoekers willen meten. Doordat de respondenten van de focusgroep gesprekken opgedeeld zijn in drie “deelpopulaties” zijn de resultaten representatief voor de populatie.

3.8 Ethische overwegingen

In “de gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het HBO” staat beschreven dat onderzoekers aan het HBO respectvol moeten zijn. Door de onderzoekers zal er rekening worden gehouden met rechten, privacy en methoden van betrokkenen (Andriessen, Onstenk, Delnooz, Smeijsters & Peij, 2010). Om ethische problemen te voorkomen wordt er feedback gegeven op het interviewschema tijdens de lessen van intervisie door de docent.

De respondenten konden zelf een datum kiezen en voorkeur geven aan een locatie waar het gesprek zou plaatsvinden. Op deze manier wordt er gewerkt aan een vertrouwensband tussen de onderzoekers en de respondenten, wat van groot belang is. De onderzoekers zullen zorgvuldig omgaan met de gegevens zodat de respondenten geen negatieve gevolgen ondervinden door het meewerken aan het onderzoek. Door elke focusgroep een code te geven, zal er zorgvuldig om worden gegaan met de anonimiteit.

Voor de respondenten is het mogelijk om te weten welke informatie het focusgesprek heeft opgeleverd. Aan het eind van de bijeenkomst kunnen zij een e-mail adres doorgeven en sturen de onderzoekers de resultaten per mail naar de respondenten. De respondenten ontvangen een presentje voor hun deelname.

Hoofdstuk 4 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de drie focusgroep gesprekken weergegeven. Vanuit de opgestelde interviewvragen met betrekking tot de onderzoeksvraag van de opdrachtgever, zullen de resultaten van de gesprekken geanalyseerd worden. In totaal hebben dertien vrouwelijke respondenten tussen de 18 en 30 jaar deelgenomen.

Het eerste focusgroep gesprek is gevoerd met drie respondenten van ROC van Twente, opleiding Juridisch Medewerker. Graag hadden de onderzoekers meer respondenten van ROC van Twente gesproken. Omdat de gewenste doelgroep, vrouwen tussen de 18 en 30 jaar, in de minderheid is op ROC van Twente was het lastig om respondenten te vinden. Het tweede focusgroep gesprek is gevoerd met vijf respondenten van Saxion hogeschool, opleiding Social Work en Small Business en Retail Management. Eén student kon niet deelnemen aan het gesprek, omdat haar planning anders verliep dan verwacht. Het derde focusgroep gesprek is gevoerd met vijf respondenten van het vakgebied Scheikundige Technologie van Universiteit Twente. Hieronder is in een tabel de leeftijd en opleiding van de respondenten weergegeven. De respondenten variëren in de leeftijd tussen 18 en 27 jaar.

Tabel 1. *Respondenten focusgroepen, 2017*

Opleiding	Leeftijd
ROC van Twente	18, 18, 19
Saxion Hogeschool	22, 23, 25, 23, 22
Universiteit Twente	23, 27, 24, 25, 23

Uit het interview zijn belangrijke resultaten naar voren gekomen. Deze zullen hieronder worden weergegeven. De resultaten gelden voor alle focusgroepen tenzij vermeld wordt dat het een specifieke focusgroep betreft. Allereerst worden thema's weergegeven die volgens de respondenten van belang zijn als het gaat om vrouwenemancipatie en gendergelijkheid. Beide begrippen zijn toegelicht en besproken. Daarna komen in paragraaf 4.3 Instrumenten, verschillende instrumenten aan bod die door de respondenten zijn opgenoemd en die ingezet kunnen worden om verbetering en/of verandering te brengen in de opgenoemde thema's. Daarnaast kunnen de instrumenten ingezet worden om mensen meer bewust te maken van gendergelijkheid en vrouwenemancipatie.

Vervolgens worden er in paragraaf 4.3 Aanbevelingen resultaten weergegeven waarbij er een vergelijking is gemaakt tussen het aanbod en de website van SIVE en Stichting Vrouwen Vooruit. De resultaten gelden voor alle focusgroepen tenzij vermeld wordt dat het een specifieke focusgroep betreft.

4.1 Belangrijke thema's met betrekking tot vrouwenemancipatie

In deze paragraaf komen de resultaten van opgenoemde thema's aan bod.

4.1.1 Werk

Alle respondenten gaven aan dat er op het gebied van werk verandering moet komen, met name als het gaat om gelijke lonen. Er werd door vele respondenten gezegd dat man en vrouw gelijk betaald moeten worden voor dezelfde functie. Door een respondent werd het volgende gezegd: *“Wat ik wel zie is dat een man en een vrouw die op dezelfde functie zitten, dat de vrouw dan toch minder verdient, dat vind ik wel heel scheef. Als je dezelfde taken uitvoert vind ik dat je evenveel betaald moet krijgen”*. Alle respondenten denken hier hetzelfde over. Door een andere respondent werd het volgende gezegd: *“Zelfs hier op de universiteit is het zo dat de inkomens verschillen”*. De respondenten vinden het logisch dat een persoon meer verdient vanwege de functie maar niet vanwege het geslacht.

Ook werd er door de meeste respondenten aangegeven dat de “hogere functies” vervuld worden door mannen. Het komt niet vaak voor dat een vrouw in een hoge functie werkzaam is. Door een respondent werd het volgende aangegeven: *“Als je hier al bij ons kijkt zijn alle professoren mannen”*.

Uit de volgende opmerking blijkt dat er nog niet altijd sprake is van gelijke behandeling: *“ik werk bij de jumbo en daar mogen de jongens wel een broek aan met scheuren maar ik mag dat niet bijvoorbeeld”*. Een respondent geeft aan dat vrouwen soms in het nadeel zijn als het gaat om het vinden van een baan omdat ze eventueel zwanger kunnen zijn.

Een respondent van de focusgroep Universiteit Twente geeft aan dat sommige mannen met een niet Nederlandse etniciteit vrouwen niet zien als een autoritair persoon als zij bijvoorbeeld bij de politie werkt. De respondent zegt het volgende hierover: *“En ik denk dat dat ook iets is, ja sowieso een vrouw bij de politie bijvoorbeeld en dergelijke, ik denk dat dat nog een dingetje is ja. Veel mannen en zeker van een andere cultuur ook nog wel dat die ja een vrouw niet als een autoritair iemand zien ook al ben je van de politie of iets. Dat is iets ja, ik verwoord het iets krom maar ja. Er wordt niet naar vrouwen gekeken als dat er naar mannen wordt gekeken”*.

4.1.2 Politiek

De respondenten geven aan dat ze het belangrijk vinden dat vrouwen gelijke rechten en gelijke behandeling krijgen in politieke functies in vergelijking met de mannelijke collega's. Een vrouw vertelt: *“Het lijkt alsof er toch vaker wordt gekozen voor een man, omdat hij..nou ja macho, autoritair is”*. Ze zou ook willen zien dat daar gelijkheid in zou komen. Een andere respondent zegt: *“Want ook daar zijn de meeste mannen in de politiek. In ieder geval die je ziet in de eerste en tweede kamer”*.

4.1.3 Seksisme

Seksisme is een punt wat ook naar voren kwam. Volgens de respondenten zijn er nog situaties waarbij een vrouw benaderd wordt door middel van seksistische opmerkingen, dit blijkt uit een volgende opmerking van een respondent: *“Sommige mannen die denken dan dat ze bepaalde grapjes kunnen maken en dat gebeurt hier ook wel, dat er best wel veel seksistische grapjes worden gemaakt”*. Daarnaast werd door een aantal respondenten aangegeven dat vrouwen nog steeds worden neergezet als een lustobject en dat het een vertekend beeld geeft van de werkelijkheid. Dit zie je bijvoorbeeld in videoclip op tv. Dit blijkt uit een volgende opmerking *“Op een gegeven moment als je alleen maar van dat soort beelden ziet, dan ga je ervan uit dat het zo is, en dat zoiets normaal is en heel veel mensen weten dat het niet zo is. En dat je niet zo met vrouwen om moet gaan en dat je niet moet verwachten dat elke vrouw zich zeg maar zo gedraagt en wanneer je 50 dollar voor neerlegt dat ze doet wat je wil”*. Hier waren de overige vier respondenten van de focusgroep Universiteit Twente het over eens.

Ook werd er door een respondent het volgende gezegd: *“Ja maar ook qua seksualiteit. Dat vrouwen op straat gewoon nog steeds uh, uhm sneller worden beoordeeld op hun acties. Niet eens op straat überhaupt, sneller worden beoordeeld om hun acties, uhm en mannen niet”*. Er wordt door meerdere respondenten aangegeven dat vrouwen toch sneller een “stempel” krijgen dan mannen. Denk hierbij aan een foto plaatsen op social media en daarbij aangeven hoeveel vriendjes het meisje heeft gehad.

4.1.4 Relatie en cultuur

Op het gebied van relatie werd er door een respondent aangegeven dat het als veel erger wordt gezien wanneer een vrouw iets fout doet in vergelijking met de man.

Daarnaast werd aangegeven dat sommige vrouwen tijdens een date of in een relatie verwachten dat de man gaat betalen. Hoe zit het dan met de emancipatie van de vrouw? Of heeft dit met iets anders te maken? Door een respondent werd het volgende gezegd: *“Ja maar die man werkt even hard als jij, weet je. Jij hebt ook geld. Waarom mag je dan niet meebetalen, of waarom kan jij dan niet betalen?”*

Uit het interview is naar voren gekomen dat het ook wel aan de “cultuur” ligt. Hiermee wordt bedoeld wat de rol van de vrouw is in de relatie en wat er van haar verwacht wordt ten aanzien van taken uitvoeren, huishouden en kinderen opvoeden. Een respondent geeft het volgende aan: *“Wat ik zie bij vriendinnen, ik heb namelijk zelf geen broer. Die is dan van dezelfde leeftijd en de broer mag dan later thuis komen”*.

Een andere respondent zegt het volgende: *“Weetje, in Amerika is dat heel anders. Daar heb je dat helemaal niet zoals in Nederland met het over na denken überhaupt wie gaat er betalen? Of allemaal apart. Dat bestaat helemaal niet. En dat is ook wel iets van Nederland hoor, is ook cultuur. Het is niet alleen dat we hebben aangeleerd dat dat normaal is”*. Daarnaast werd ook aangegeven dat vrouwen op moeten komen voor zichzelf als zij iets willen bereiken. Over je heen laten lopen is iets wat niet mag gebeuren, als er bijvoorbeeld een rare opmerking wordt gemaakt. Een respondent geeft het volgende voorbeeld: *“Ik heb wel eens aangegeven van joh ik vind het niet relaxed wat je doet, je gaat nu over een grens heen”*.

4.1.5 Vrijtijdsbesteding en huishouden

Wat naar voren is gekomen is dat vrijetijdsbesteding een punt is dat jezelf binnen je gezin regelt samen met je partner, dit blijkt uit de volgende opmerking van een respondent *“Ik ben dan vrij strikt, wij hebben gewoon verdelingen in het huishouden. Mijn vriend doet dit en ik doe dat”*. Ondanks dat niemand van de respondenten kinderen heeft, werd er toch aangegeven dat zij de taken voor in de toekomst verdeeld willen hebben.

4.1.6 Rolverdeling (acceptatie)

Wat betreft de rolverdeling wordt er door meerdere respondenten aangegeven dat dit iets is wat je zelf binnen je gezin moet regelen. Wel werd het volgende door een respondent aangegeven: *“ondanks dat vrouwen nu heel veel werken enz., komt denk ik het huishouden enz., heel snel neer op de vrouw. En ook door de opvoeding”* De respondent geeft aan dat het opvoeden van de kinderen en zorgen voor het huishouden iets is wat ook uit vroeger voortkomt. Tegenwoordig gaat dat wel anders, maar toch zie je dat men er automatisch vanuit gaat dat bepaalde taken “gewoon” voor de vrouwen zijn. Een respondent zegt het volgende hierover: *“Vaak is het niet een keuze. Je wordt vanaf je geboorte eigenlijk geprogrammeerd, dat dat jouw pad is. Jij gaat op een gegeven moment trouwen en kinderen krijgen. Klaar. En dat zit er al in”*. Verder werd door een andere respondent het volgende hierover gezegd: *“Ik vind zorg dan bijvoorbeeld, zorg voor de kinderen dat soort type zorg, mantelzorg. Dat vind ik heel belangrijk. De Nederlandse maatschappij lijkt nog heel erg gericht te zijn op dat de vrouw “zorgt” en dat de man werkt. Dat samentrekken, die emancipatie, ik denk dat dat voor mij belangrijk is”*. Nog een respondent geeft aan dat het moet kunnen als een vrouw of man (gedeeltelijk) wil werken.

Daarnaast kwam naar voren dat het in sommige culturen als vanzelfsprekend wordt gezien dat de vrouw voor het huis en kinderen zorgt en dat de man werkt. Een respondent gaf het volgende aan: *“Je hebt het nog steeds in bepaalde landen dat vrouwen de kinderen verzorgen en de jongens mogen doen wat ze willen.”* Door de respondenten werd aangegeven dat het vroeger wel kon, maar nu niet meer.

4.1.7 Keuzevrijheid

Toen er werd gesproken met een groep respondenten over het onderwerp keuzevrijheid kwam naar voren, dat sommige vrouwen op de wereld nog steeds geen eigen keuzes mogen maken. Denk bijvoorbeeld hierbij aan het kiezen van je levenspartner. Al snel werd er gesproken over uithuwelijking. Een respondent uit de focusgroep HBO zegt hier het volgende over: *“Het is meer hoe het in extreme situaties er aan toe kan gaan. Bijvoorbeeld, uithuwelijking. Dat gebeurt nog steeds tot de dag van vandaag. Dat is ook iets wat er met mijn geweten, uh speelt. Dat dat nog steeds kan gebeuren terwijl we in 2017 leven”*. Een respondent van de focusgroep Universiteit Twente gaf aan dat zij wel een luxe positie heeft omdat ze kan kiezen of ze wel/niet wil werken en wel of geen kinderen wil nemen.

4.1.8 Emancipatie van de man

Bij de focusgroep Universiteit Twente werd er ook naar de kant van de man gekeken. Tegenwoordig zijn er ook mannen die minder dagen in de week werken om er thuis voor de kinderen te zijn. Hierover werd het volgende gezegd door een respondent: *“Maar ook de andere kant op hoor je het bijvoorbeeld ook vrij vaak dat de man minder zou willen werken om thuis voor het kind te zijn. Ik neem even mijn vader als voorbeeld, die klaagt regelmatig over collega’s die vier dagen in de week werken van dit kan toch niet. Toen heb ik hem echt hard uitgeoeterd, want voor een vrouw zou het wel heel normaal zijn om drie a vier dagen in de week te werken, maar voor een man wordt het als irritant gezien en moet hij gewoon vijf dagen fulltime werken en er voor het bedrijf zijn. Dus vrouwenemancipatie werkt ook de andere kant op”*. Bij dit onderwerp kwam vooral naar voren dat er op dit gebied ook gekeken moet worden naar de behoefte van de man.

4.1.9 Kennis

Een aantal respondenten gaven aan dat kennis een belangrijk punt is als het gaat om vrouwenemancipatie. Ook gaven ze aan dat zij zich niet achtergesteld voelen als het gaat om kennis. Een respondent zegt hier het volgende over: *“We hebben dezelfde mogelijkheden om kennis op te doen”*. De overige vier respondenten van de focusgroep Universiteit Twente zijn het hiermee eens. De respondenten van de andere focusgroepen vinden ook dat iedereen in Nederland een kans heeft om kennis op te doen.

4.1.10 Sport

Sporten is ook een punt dat ter sprake kwam. Een van de respondenten gaf het volgende aan: *“Als je kijkt naar voetbal dan hoor je bijna nooit iets over damesvoetbal”*. Er werd aangegeven dat vrouwensport zoals damesvoetbal minder serieus wordt genomen. Ook omdat het minder aandacht krijgt in de media. Vaak gaat het erom hoe goed mannen zijn in bepaalde onderdelen.

4.1.11 Gezondheid

Gezondheid wordt ook gezien als een belangrijk thema ten aanzien van vrouwenemancipatie. De onderwerpen abortus, menstruatie, kinderen krijgen en medicijnen zijn specifiek ter sprake gekomen.

Alle respondenten vinden dat de vrouw zelf mag bepalen of zij een kind houdt. Een vrouw van de focusgroep HBO geeft aan dat sommige mannen gemakkelijk denken over het krijgen van kinderen omdat zij geen kinderen hoeven te baren. Het baren van een kind kost veel energie en de man heeft geen idee hoe dat voelt voor de vrouw. De overige vier respondenten van de focusgroep HBO vinden dit ook. Een respondent van de focusgroep Universiteit Twente benoemt dat er meer medicijnen op vrouwen moeten worden getest omdat er nu meer medicijnen getest worden op mannen terwijl het lichaam van beide geslachten anders werkt. Het onderwerp menstruatie is ingebracht door een respondent van de HBO focusgroep. Een andere respondent uit dezelfde focusgroep zegt dat ze wel eens op haar werk te horen krijgt dat ze zich aanstelt als ze aangeeft last te hebben van haar menstruatieperiode.

4.2 Instrumenten

In deze paragraaf komen de resultaten van de opgenoemde instrumenten aan bod:

4.2.1 Rolmodellen

De respondenten geven aan dat zij behoefte hebben aan vrouwelijke en mannelijke rolmodellen op werk en op school. Een persoon geeft aan dat je je eigenlijk altijd spiegelt aan het mannelijke, daarom is het fijn om een vrouwelijk rolmodel als voorbeeld te hebben.

Omdat kinderen zich het meest ontwikkelen in de jaren dat zij naar school gaan is het van belang dat daar vrouwelijke en mannelijke rolmodellen ingezet worden. Dit zou voor het eerst kunnen op de basisschool door daar 'gasten' uit te nodigen die educatie geven en tegelijkertijd een rolmodelfunctie hebben voor de kinderen. Hierbij kun je denken aan een brandweerman, een vrouwelijke technicus, of iemand met een mooi levensverhaal waar ze zich aan kunnen spiegelen.

Jongens en mannen hebben net zo goed een rolmodel nodig is de mening van de respondenten. Het is van belang om ook op de middelbare school rolmodellen in te zetten.

Daarnaast geven de respondenten aan dat veel mensen opkijken tegen popsterren. Als zij bepaalde dingen zeggen of een boodschap uiten in de muziek of in een clip dan bereikt het veel mensen.

4.2.3 (Social) media

(Social) media is een instrument dat volgens veel respondenten het beste ingezet kan worden om een grote groep jongeren te bereiken. Een respondent zegt: *"Ja want wie kijkt er nu nog in de krant. Op social media ga je dat als eerste zien"*. Bekende sociale media zoals Facebook, Twitter en Instagram kunnen als communicatiemiddel ingezet worden om de gewenste doelgroep te bereiken. Op het moment dat een onderwerp viral gaat zal het ook op televisie en radio besproken worden geeft een respondent aan. Ook door reclame te maken op tv, radio en gerichte advertenties (zoals filmpjes of cartoons) te ontwerpen voor social media zal er een grote doelgroep worden bereikt volgens de respondenten.

In deze tijd is het ook populair om series en films te kijken. Ook dit is een instrument dat men kan toepassen omdat het een grote groep mensen bereikt. Door een aantal respondenten uit de focusgroep Universiteit Twente wordt aangekaart dat media een belangrijke rol spelen in het normaliseren van dingen. Dit kan negatieve maar ook positieve gevolgen voor de maatschappij met zich mee brengen.

4.2.4 Bespreekbaar maken (op werk en scholen)

Alle respondenten geven aan dat het belangrijk is dat een onderwerp als (vrouwen)emancipatie bespreekbaar wordt gemaakt op werk en op school zodat iedereen er bewust van wordt. Docenten kunnen hier een grote invloed op hebben door het onderwerp te integreren als onderdeel van de les. Dit zou kunnen tijdens een vak als levensbeschouwing of maatschappijleer geeft een respondent aan. Een andere respondent geeft aan dat het al eerder, namelijk op de basisschool aan bod moet komen. *"Het is van belang dat scholen leren dat er eigenlijk geen verschil mag zijn tussen man en vrouw"*, is een opmerking van een respondent. Van belang is om iedereen erbij te betrekken. Alle respondenten vinden dat het bespreekbaar maken van dit onderwerp verplicht moet worden gesteld door de overheid zodat scholen en werkgevers hierop in kunnen spelen. Door interactieve educatie toe te passen bijvoorbeeld door middel van een toneelstuk kan het ook onder de aandacht worden gebracht volgens een respondent. Door het onderwerp bespreekbaar en actueel te houden levert het misschien wel resultaten op. Ook kan er over gesproken worden met de oudere generatie. Het is ten slotte geen wij-zij kwestie maar één van ons allemaal.

4.2.5 Politiek

De respondenten zijn van mening dat de overheid de taak op zich moet nemen om het onderwerp verschillen tussen mannen en vrouwen te integreren op werk en op school. Een respondent zegt het volgende: *“De randvoorwaarden moeten goed zijn, ik bedoel het moet door de overheid geschept worden en ook pressie uitoefenen op de mensen die daarover gaan zeg maar”*.

Een aantal respondenten geven aan dat de overheid maatregelen kan treffen zoals het geven van straffen als mensen elkaar oneerlijk en respectloos behandelen vanwege het geslacht.

De respondenten zijn van mening dat de overheid verantwoordelijk is voor de naleving van gelijk loon en goede zorg. Een respondent zegt dat de overheid ook een grote rol kan spelen in gelijke behandeling als het gaat om verlof voor mannen en vrouwen als er bijvoorbeeld een kind wordt geboren. Niet iedereen kan zich een maand lang onbetaald verlof veroorloven om tijd met het kind te besteden. Een respondent geeft aan dat zwangerschap discriminatie voorkomen kan worden met wat hulp van de overheid. Of door een voorbeeld te nemen aan Zweden die een stel met een kind samen 240 dagen verlof geeft.

4.2.6 Vrouwenquota

Een respondent gaf aan dat er ook trajecten zijn om vrouwen een onderdeel te laten zijn van beroepen hoger in de top. Zij zegt hierover: *“Als ik een manager zou worden, dan wil ik gekozen worden omdat ik goed ben en niet omdat ik een vrouw ben”*. De overige vier respondenten uit deze focusgroep vinden dit ook. Je kunt ook te ver gaan met vrouwenemancipatie vinden zij, dit gebeurt door het opstellen van vrouwenquota. Een andere respondent zegt: *“Vrouwen willen gewoon gelijk behandeld worden, ook als dat nadelen kan hebben”*.

4.2.7 Opvoeding en opvoedondersteuning

Nog een instrument dat ingezet kan worden volgens de HBO respondenten is opvoeding en opvoedondersteuning. Door ook rekening te houden met de mogelijke culturele verschillen binnen een gezin en opvoedondersteuning aan te bieden kan een gezin leren om een kind goed op te laten groeien en streven naar gelijke behandeling als er sprake is van meerdere kinderen van verschillend geslacht binnen het gezin.

Een aantal respondenten zijn van mening dat een goede opvoeding het begin is van een kind dat zich kan ontwikkelen en daar ben je zelf verantwoordelijk voor. Daarnaast wordt door een respondent opgenoemd dat we elkaar onderling moeten aanspreken op ‘respectloos’ gedrag en voor elkaar moeten opkomen. De andere vier respondenten uit dezelfde focusgroep waarbij dit ter sprake kwam vinden dit ook.

4.2.8 In actie komen

De respondenten van het MBO vinden dat er acties gevoerd moeten worden zoals demonstraties uitvoeren op straat met veel mensen en zij kunnen posters ophangen om een boodschap over te brengen. Door met een grote groep mensen op straat te demonstreren denken ze dat het aandacht krijgt in de media zoals het nieuws. Hopelijk komt het dan bij de tweede kamer terecht en wordt er dan over gesproken. Ook vinden zij dat staken op het werk een rol zou kunnen spelen om een boodschap over te brengen zoals gelijk loon voor mannen en vrouwen. Een respondent geeft het volgende aan: *“ik zou zeggen staken op het werk en dan moeten de mannen ook mee doen. Want als bijvoorbeeld 3 vrouwen staken gebeurt er niets maar als iedereen mee doet dan maak je een punt”*. De andere twee respondenten uit de focusgroep zijn het er mee eens. Een respondent van de focusgroep Universiteit Twente zegt: *“Ik denk dat je een soort van platform moet hebben”*. Daar kunnen petitie's op worden gezet om te laten ondertekenen bijvoorbeeld.

4.3 Aanbevelingen

In deze paragraaf komen de resultaten met aanbevelingen voor Stichting Vrouwen Vooruit en SIVE aan bod:

4.3.1 Aanbevelingen stichting Vrouwen Vooruit

De volgende aanbevelingen zijn door de respondenten gegeven:

4.3.2 Verbeteren website

Door een groep respondenten werd aangegeven dat de website “te roze” is, dit is typisch iets voor vrouwen. Ook werd door dezelfde groep aangegeven dat de lay-out wel wat spannender mag worden gemaakt. Volgens een aantal respondenten lijkt het op een krantenartikel. Een andere respondent geeft aan dat het niet duidelijk is wat de activiteiten precies inhouden en dat een goede omschrijving ervan ontbreekt.

4.3.3 Aanpassen activiteiten

Bij elk focusgroep gesprek is opgenoemd dat de activiteiten gericht zijn op buitenlandse vrouwen die hulp nodig hebben op het gebied van taal, werk en scholing. Volgens de respondenten spreekt dit vrouwen die hier geen moeite mee hebben niet aan. De activiteiten zijn té gericht op één bepaalde doelgroep, waardoor andere doelgroepen worden buitengesloten. Ook werd er gezegd dat er naast leerzame activiteiten ook ontspannende activiteiten opgericht kunnen worden. De volgende activiteiten zijn door de respondenten opgenoemd: excursies, eigen inbreng door leden, discussieavonden en het betrekken van het andere geslacht bij de activiteiten. Door de respondenten van de focusgroep Universiteit Twente werd aangegeven dat als er activiteiten op een hoger niveau zal worden aangeboden de vereniging hen wel zal aanspreken.

4.3.4 Jongens en mannen erbij betrekken

Door de respondenten van de focusgroep HBO is gezegd dat het leuk zou zijn om bij sommige activiteiten mannen te betrekken. Denk hierbij aan activiteiten als rollenspellen, discussies of praatgroepen. Zo gaf een respondent het volgende aan: *“Wat ik echt super leuk zou vinden is als ze ook de mannen erbij zouden betrekken. Doe maar een activiteit met mannenballet en vrouwenrugby”*. Doordat het andere geslacht wordt betrokken, kan dit zorgen voor wederzijdse begrip. Door een respondent werd hier het volgende over gezegd: *“Want als je alleen vrouwen bij elkaar betreft dan win je niks. Wat heb je gewonnen als de mannen nog steeds dezelfde mindset hebben? Dus als je de mannen erbij betreft met behulp van discussies, activiteiten waarbij ze ter plekke de rollen kunnen omdraaien, dat is grappig. En op die manier zal ik getriggerd raken”*.

4.4.5 Aanbevelingen SIVE

De volgende aanbevelingen zijn door de respondenten gegeven:

4.4.6 Verbeteren website en logo

Volgens de respondenten is de website niet aantrekkelijk. Een respondent zegt hier het volgende over: *“Het is ook belangrijk om goed contact te leggen met de jongeren. De website moet hun aanspreken bijvoorbeeld. Je moet niet kiezen voor een website met voornamelijk roze als kleur (resp5).”* Ook is er gezegd dat er meer “pakkende” woorden gebruikt kunnen worden op de website. Daarnaast werd er aangegeven dat er op de hoofdpagina alleen foto’s staan met oudere vrouwen. Het zou meer aanspreekbaar zijn als er jongeren op de foto’s staan. Volgens een aantal respondenten is het onduidelijk wat SIVE precies doet en welke activiteiten ze aanbieden. Dit mag op de website beter en duidelijker vermeldt worden. Een respondent zegt: *“Er mag meer aandacht worden besteed aan de website. Op dit moment ziet het eruit alsof dit niet het geval is”.*

Ook voegt het logo niet veel toe. Een respondent gaf het volgende aan: *“Het logo is niet mooi. Die kleuren lijken rechtstreeks uit Paint te komen en zeggen ook niets over de stichting”.* Als tip werd er meegegeven dat het misschien een idee is om naar andere websites te kijken voor vergelijkingsmateriaal.

4.4.7 Aanpassen activiteiten en openingstijden

Volgens de respondenten worden er vooral activiteiten aangeboden die betrekking hebben op oudere vrouwen in plaats van jonge vrouwen. Een respondent geeft aan dat de activiteiten niet de visie van de stichting weerspiegelen (resp4). De respondenten van de focusgroep Universiteit Twente geven aan behoefte te hebben aan cursussen en trainingen zoals: leren netwerken, hoe overleef je de mannenwereld en een cursus onderhandelen. Daarnaast werd er aangegeven dat het leuk zal zijn om variërende activiteiten aan te bieden zodat SIVE een bredere doelgroep aanspreekt. De volgende activiteiten zijn opgenoemd: Koken en bakken, excursies, sporten, discussieavonden, muziek maken en talenten ontdekken. Ook is aangegeven dat er interesse is voor avonden met vrouwelijke gastsprekers die fungeren als rolmodel. Slechts één respondent geeft aan interesse te hebben in een activiteit waarin de geschiedenis van de vrouw wordt toegelicht.

Ook kwam ter sprake dat de openingstijden aangepast moeten worden om de gewenste doelgroep aan te kunnen spreken. Alle activiteiten vinden nu vrijwel overdag plaats. Dit is voor vrouwen met een fulltime baan of studenten die voltijds studeren moeilijk te combineren.

4.4.8 Jongeren en mannen betrekken

Volgens een respondent is het belangrijk om jongeren eerst aan te trekken en vanuit daar aan de activiteiten te werken. De respondent zegt hier het volgende over: *“Ik denk als je jongeren wil aantrekken dat je eerst specifieke activiteiten moet hebben voor jongeren om ze kennis te laten maken met de stichting en dan langzaam activiteiten waarbij het gaat mixen”*. Om jongeren aan te spreken geven de respondenten aan dat ze dit het beste kunnen doen door middel van bijvoorbeeld een promotiefilmpje. Hierin kan het doel van de stichting bekend worden gemaakt. Het promotiefilmpje kan op de website geplaatst worden en via social media gedeeld worden met anderen. Ook werd aangegeven dat flyer en mond-tot-mondreclame reclame een optie is.

Netwerken met studenten en jongeren kwam ook naar voren. Een respondent zegt het volgende: *“ik zou ze aanbevelen om te netwerken met de jonge vrouwen zoals studenten. Dan kunnen ze samen werken voor het organiseren van feestjes of wat dan ook. En ook om in contact te komen met andere organisaties zodat er gebruik gemaakt kan worden van dat netwerk”*.

De respondenten gaven ook aan dat het leuk zou zijn om een ontmoetingsplek voor jongeren te hebben. Hier kunnen jongeren bijvoorbeeld terecht als ze net zijn verhuisd naar Enschede voor studie of werk.

Net als bij stichting Vrouwen Vooruit bevelen een aantal respondenten SIVE aan om het andere geslacht ook bij de activiteiten te betrekken.

Hoofdstuk 5 Conclusie

In dit hoofdstuk wordt eerst antwoord gegeven op de praktische deelvragen gevolgd door een antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek. Er is een algemeen breed beeld geschetst.

5.1 Conclusie praktische deelvraag 1:

-Welke punten vinden jonge vrouwen belangrijk op het gebied van vrouwenemancipatie en gendergelijkheid?

Het World Economic Forum (WEF) geeft jaarlijks met de GGG index een overzicht van (on)gelijkheid tussen mannen en vrouwen op de volgende vier gebieden: economisch gebied, politiek, onderwijsdeelname en gezondheid (Atria, 2015). Op Europese schaal is De gendergelijkheidsindex ontwikkeld als meetinstrument om gender(on)gelijkheid te interpreteren. De meting van de index bestaat uit zes gebieden, namelijk: werk, geld, kennis, macht, tijd en gezondheid (Europees Instituut voor gendergelijkheid, 2016). Als er wordt gekeken naar bovenstaande theorie valt op dat de respondenten bijna dezelfde kerngebieden opnoemen.

Geld en macht zijn niet als een apart gebied benoemd maar wel in verband gebracht met het kerngebied “Werk”. Macht is daarnaast door de respondenten in verband gebracht met politiek en het werken in hoge functies. Ook kan worden opgemerkt dat de respondenten nog meer gebieden opnoemen dan GGG index en De gendergelijkheidsindex meten. De volgende gebieden worden naast de gebieden van de indices opgenoemd: keuzevrijheid, seksisme en emancipatie van de man.

Opvallend is dat in alle drie focusgroepen “Gelijke kansen op het gebied van werk” als eerste belangrijke punt werd opgenoemd. Wel zijn er verschillende sub gebieden door de respondenten bij dit kerngebied opgenoemd. Dit betekent dat de focusgroepen verschillende behoeftes hebben op dit gebied. Het zou kunnen komen door de verschillende opleidingsniveaus en domeinen waar hun studie aan is verbonden. Zo is er in alle focusgroepen gepraat over gelijk salaris en hoge functies maar kwam er in de specifieke groepen thema’s naar voren zoals: culturele achtergrond en etniciteit, solliciteren, zwangerschap, vrouwen als autoriteit en de mogelijkheid tot parttime werken voor mannen en vrouwen.

Het kerngebied “Werk” wordt gevolgd door “Politiek”. De vrouwen noemen dit kerngebied bij alle drie focusgroepen als tweede belangrijke punt op. De respondenten van de focusgroep Universiteit Twente en de focus groep HBO geven aan graag meer vrouwen in de politiek te willen zien. De focusgroep MBO vindt dat mogelijkheden en rechten voor beide geslachten hetzelfde moeten zijn.

Nog een overeenkomst in de thema’s van de focusgroepen zijn de kerngebieden “Gezondheid” en “Rolverdelingen”. Als het gaat over “Gezondheid” zijn er wel verschillende sub gebieden over opgenoemd. Dit betekent dat de focusgroepen ook op dit gebied verschillende behoeftes hebben. De focusgroep Universiteit Twente geeft aan behoefte te hebben om meer medicijnen te testen op vrouwen. In de focusgroep HBO kwamen de volgende thema’s naar voren: kinderen krijgen en menstruatieperiode. Het thema abortus kwam alleen aan bod bij de focusgroep ROC van Twente.

Daarna is er variatie in thema’s die volgens de focusgroepen van belang zijn. De focusgroep Universiteit Twente onderscheidt zich van de andere focusgroepen omdat zij naast de opgenoemde kerngebieden hebben aangegeven dat ze de volgende thema’s belangrijk vinden: opkomen voor jezelf, emancipatie van de man, keuzevrijheid, vrouwenquota en seksisme. Het zou mogelijk kunnen zijn dat vrouwen die hoger opgeleid zijn meer thema’s belangrijk vinden of meer thema’s kunnen benoemen.

Nog een opvallend gegeven is dat er bij het kerngebied “Vrijtijdsbesteding” door de respondenten wordt gedacht aan het verdelen van (huishoudelijke) taken en de opvoeding van kinderen. Verder zijn er geen andere (ontspannende) bezigheden opgenoemd bij dit kerngebied. De onderzoekers hadden hier invloed op uit kunnen oefenen door tijdens de interviews er meer over door te vragen.

Als er wordt gekeken naar de verschillende opgenoemde thema’s valt op dat de focusgroep HBO meer aandacht heeft voor het sub gebied cultuur dan de andere twee focusgroepen omdat meerdere kerngebieden “Werk” en “Rolverdeling” in verband zijn gebracht met het thema cultuur terwijl het bij de andere kerngebieden slechts eenmaal in verband is gebracht met een kerngebied. Dit zou kunnen omdat de respondenten van de opleiding Social Work regelmatig te maken hebben met verschillende culturen tijdens de opleiding en in het werkveld. Deze groep respondenten hebben aangegeven de thema’s: uithuwelijking, muziek en rolmodellen belangrijk te vinden. Dit onderscheidt ze van de andere focusgroepen. Muziek en rolmodellen zijn hierbij niet in verband gebracht als instrument maar als belangrijk punt met betrekking tot het onderwerp. De vrouwen van de focusgroep ROC van Twente onderscheiden zich omdat zij als enige focusgroep ook sport en relatie belangrijke gebieden vinden.

Alle drie focusgroepen hebben aangegeven dat ze het leuk vonden om over het onderwerp te praten. De focusgroep van de Universiteit Twente heeft hierop een aanvulling gegeven. Zij vinden het namelijk belangrijk dat het onderwerp actueel blijft door het onderwerp bespreekbaar te maken.

5.2 Conclusie praktische deelvraag 2:

-Welke instrumenten spreken jonge vrouwen aan als het gaat om vrouwenemancipatie?

In alle drie focusgroepen is (sociale) media genoemd als instrument. Dit hadden de onderzoekers ook wel verwacht omdat men momenteel veel gebruik maakt van (sociale) media en daarmee een grote doelgroep bereikt kan worden. Daarnaast zijn ook mannelijke rolmodellen, vrouwelijke rolmodellen, series, films en de overheid door de drie focusgroepen opgenoemd om in te zetten als instrumenten. Uit een onderzoek van Unilever blijkt dat vrouwen in twee procent van de reclames intelligent worden afgebeeld (Verbund, 2016). Unilever deed een onderzoek naar stereotypen in advertenties. Het blijkt dat vrouwen op televisie nog steeds worden neergezet als stereotypen net als jaren geleden: vrouwen staan achter het fornuis, maken schoon en hangen de was op. De respondenten geven aan dat dit beeld van vrouwen volledig verandert moet worden. Hier kan de media op inspelen door vrouwen op een andere manier in beeld te brengen in reclames. Op 21 november 2014 organiseerden IDFA en WOMEN Inc. een gesprek over de rol van vrouwen in beeld en hoe beeldmakers dit kunnen beïnvloeden (WOMEN Inc). Vrouwen zijn volgens Ally Derks, directeur van het International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) in de minderheid als film- en documentairemakers. Uit de resultaten van het onderzoek is gebleken dat films en series ook een grote rol kunnen spelen als instrument volgens de respondenten.

Naast het inzetten van (sociale) media, reclames, series en films als instrument zijn de respondenten van mening dat de overheid een rol moet spelen in het onderwijs en werk ten aanzien van de onderwerpen vrouwenemancipatie en gendergelijkheid. Dit zou mogelijk zijn door de onderwerpen onderdeel te laten worden van een schoolvak en als module op het werk. De focusgroepen vinden dat de overheid er voor verantwoordelijk is dat bedrijven en scholen het ook daadwerkelijk opnemen en uitvoeren in het werk en onderwijs. De overheid kan er een landelijk beleid voor schrijven en toezicht op houden.

De vrouwen van de focusgroep Universiteit Twente geven aan geen behoefte te hebben aan vrouwenquota als instrument. Daarnaast onderscheidt de focusgroep zich doordat zij nog andere instrumenten hebben opgenoemd dan de overige twee focusgroepen, namelijk: onbetaald verlof, elkaar aanspreken op onbehoorlijk gedrag, platforms oprichten en petitie's ondertekenen. Door de respondenten van het HBO die voornamelijk uit studenten van de opleiding Social Work bestaan, is als enige het instrument opvoeding en opvoedondersteuning benoemd. Dit komt omdat deze onderwerpen waarschijnlijk eerder in het referentiekader liggen van deze studenten. Het valt op dat de focusgroep ROC van Twente het als enige groep wel wat lijkt om in actie te komen voor vrouwenemancipatie en gendergelijkheid door te demonstreren, protesteren of posters uit te delen. Dit zou kunnen komen omdat deze vrouwen meer praktisch ingesteld zijn dan de andere twee focusgroepen.

5.3 Conclusie praktische deelvraag 3:

-Wat vinden jonge vrouwen van het aanbod van SIVE?

Nadat de respondenten hun meningen hebben gegeven over de activiteiten die SIVE op dit moment aanbiedt, valt het op dat deze niet aansluiten op de wensen en behoeften van de doelgroep. Er werd aangegeven dat er vanuit SIVE breder gekeken moet worden naar activiteiten die aansluiten op een jongere doelgroep. Op dit moment zijn er weinig activiteiten die dat wel doen. De activiteit "Inspirerende ontmoetingen" spreekt een aantal vrouwen wel aan omdat vrouwelijke rolmodellen een verhaal vertellen en "Vrouw en Maatschappij" spreekt een aantal respondenten van de Universiteit Twente wel aan. Door een aantal respondenten werd aangegeven dat veel activiteiten op dit moment gericht zijn op buitenlandse vrouwen, vrouwen die een taalachterstand hebben en vrouwen die behoefte hebben aan sociale contacten.

Ook zijn er binnen SIVE weinig jonge vrijwilligers en wordt het vrijwilligerswerk voornamelijk gedaan door oudere vrouwen. Als jongeren vrijwilligerswerk willen verrichten vinden zij het van belang dat er wat tegenover staat (Trouw,2017). Jongeren doen steeds minder vrijwilligerswerk, belangrijke aspecten hiervoor zijn verhoogde studiedruk en verlaging van de studiefinanciering. Wel zijn jongeren geïnteresseerd in vrijwilligerswerk maar vaak zijn ze niet op de hoogte van hoe en waar ze kunnen deelnemen. Voor organisaties die op zoek zijn naar jonge vrijwilligers is het van belang om zich te richten op de belevingswereld van jongeren als zij vrijwilligers gaan werven. Door ze zelf mee te laten denken kunnen er nieuwe "vormen" ontstaan. Daarom is het van belang dat er aan hen gevraagd wordt wat ze aanspreekt en wat niet (Trouw,2017).

De respondenten gaven aan dat de openingstijden moeilijk te combineren zijn voor vrouwen met een fulltime baan of voor studenten die voltijd studeren. Deze doelgroep gaf aan behoefte te hebben om activiteiten in de avond te bezoeken. Er moet rekening worden gehouden met vrouwen die het tegenovergestelde zijn van de doelgroep die op dit moment SIVE bezoekt. De activiteiten zijn op dit moment eentonig en niet uitdagend volgens de respondenten. De respondenten geven aan behoefte te hebben aan ontspannende activiteiten, sportieve activiteiten en educatieve activiteiten. Welke activiteiten exact door de respondenten zijn voorgesteld is te lezen in H 5.4.3 Aanbeveling 3: activiteiten aanpassen. Daarnaast kan de website van SIVE op verschillende manieren die door de respondenten zijn voorgedragen in H 4.4.6 Verbeteren website en logo, meer aanspreekbaar worden gemaakt.

5.4 Conclusie hoofdvraag

Hoofdvraag:

- Wat zijn de wensen en behoeften van vrouwen van 18 tot 30 jaar oud woonachtig in Enschede ten aanzien van vrouwenemancipatie?

Als er wordt gekeken naar het aanbod van SIVE en de wensen en behoeften van jonge vrouwen, kan er worden gezegd dat het aanbod op dit moment niet aansluit op de wensen en behoeften van deze doelgroep. De respondenten die deel hebben genomen aan de focusgroep verschillen in leeftijd en opleiding, dit heeft ook gezorgd voor verschillende uitkomsten wat betreft de wensen en behoeften. In de ene groep werd er heel sterk gekozen voor een bepaalde behoefte, terwijl die behoefte in de andere groep bijvoorbeeld niet of weinig ter sprake is gekomen. Zo werd er door de focusgroep HBO de nadruk gelegd op opvoedingsondersteuning als instrument. Volgens deze focusgroep is het belangrijk om op jonge leeftijd hier aandacht aan te besteden. Uit de focusgroep gesprekken zijn naast de bekende aspecten als werk, geld, kennis, macht, tijd en gezondheid nog nieuwe aspecten naar boven gekomen namelijk: de emancipatie van de man, keuzevrijheid, en minder seksisme.

Vanuit de respondenten die deel hebben genomen aan de focusgroepen kan er geconcludeerd worden dat er zeker wensen en behoeftes zijn maar dat deze verschillen per groep. Het is daarom van belang om dit te vragen aan de gewenste doelgroep. Telkens kunnen er nieuwe onderwerpen gevonden worden, dit is afhankelijk van de achtergrond van de vrouwen. Uit de focusgroep gesprekken is gebleken dat vrouwen de behoefte hebben om mannen erbij te betrekken. Dit vinden zij van belang omdat het gaat om een kwestie van ons allemaal, vrouwenemancipatie en gendergelijkheid betreft namelijk ons allemaal. Wellicht zouden er interessante discussies ontstaan als mannen meer betrokken worden bij het onderwerp. Dit kan voor wederzijds begrip zorgen.

Ook zullen de wensen en behoeften per generatie verschillen. Op dit moment verschillen de behoeftes bijvoorbeeld ook met die van twintig jaar geleden. Het is belangrijk dat je als vrouwenvereniging constant bezig bent met wat er op dit moment speelt in de maatschappij. Dit kun je achterhalen door verschillende doelgroepen te benaderen. Denk hierbij aan studenten, tienermoeders of vrouwen die de top hebben bereikt. Daarnaast is het belangrijk dat er bijvoorbeeld jongeren worden betrokken bij vrijwilligerswerk. Jongeren trekken andere jongeren aan. Hierdoor is de kans groter dat er verandering zal komen in de activiteiten omdat de jongeren aangeven wat leuk en leerzaam is om te doen en waarbij ze zouden willen helpen.

5.5 Aanbevelingen

De onderstaande aanbevelingen worden gedaan aan de hand van de uitkomsten van de resultaten en conclusie. De aanbevelingen die zijn gedaan kunnen een bijdrage leveren aan de vrouwenstichting SIVE.

5.5.1 Aanbeveling 1:

Website en logo aanpassen

SIVE kan op de hoofdpagina van de website foto's van jongeren van verschillende etniciteit plaatsen. Dit nodigt jongeren eerder uit om langs te komen dan wanneer er alleen oudere vrouwen worden afgebeeld. Daarnaast kan het logo aangepast worden. Kies voor een ontwerp dat wat zegt over de stichting. Op dit moment laat het logo veel over tot de verbeelding en heeft het geen krachtige en herkenbare uitstraling. Vergelijk de website en het logo van SIVE met andere organisaties en stichtingen om inspiratie op te doen voor de eigen website en logo. Of laat een aantal vrijwilligers die bekend zijn met de stichting samen werken om een mooi, herkenbaar en passend logo te creëren.

5.5.2 Aanbeveling 2:

Een vervolgonderzoek

Door een vervolgonderzoek te starten kan er gekeken worden naar een andere doelgroep van vrouwen tussen de 18 en 30 jaar. Dit zal ervoor zorgen dat de uitkomsten breder zullen zijn. Om een andere doelgroep aan te spreken kunnen er verschillende opleidingsinstituten worden benaderd waar interviews gehouden kunnen worden. Hierbij kan rekening worden gehouden met verschillende niveaus en opleiding. Vanuit daar zal verder gekeken kunnen worden. Mocht hier behoefte naar zijn, dan zou SIVE dit voor kunnen leggen aan een aantal studenten die een vervolgonderzoek kunnen verrichten.

5.5.3 Aanbeveling 3:

Activiteiten en openingstijden aanpassen

Op dit moment heeft SIVE een aantal activiteiten die alleen dezelfde doelgroep aantrekt. Er moeten meer activiteiten speciaal op jongeren worden gericht. Denk hierbij aan activiteiten als: sport, talenten ontdekken, muziek maken, cursussen en trainingen gericht op ontwikkeling, netwerken, onderhandelen en samenwerken. Maar ook leren koken, taarten bakken en discussieavonden spreekt deze doelgroep aan.

Nog een aantal activiteiten die opgezet kunnen worden zijn vanwege de emancipatorische behoeften van deze doelgroep van belang. Het gaat hier om activiteiten waarbij vrouwelijke rolmodellen aan het woord komen, het onderwerp vrouwenemancipatie en alle thema's die erbij horen bespreekbaar te maken. Ook kunnen mannen betrokken worden bij de activiteiten of bijvoorbeeld discussieavonden. Het zal een eye opener zijn voor de mannen om bijvoorbeeld op te merken wat bepaalde vrouwen doormaken of hoe zij zich voelen in de maatschappij.

Daarnaast zijn de meeste activiteiten tot 16.30u. uit te voeren. Er moet rekening worden gehouden met vrouwen die werken of studeren. Daarom wordt aangeraden om de tijdstippen van aanvang van activiteiten aan te passen of in ieder geval uit te breiden tot de avonduren.

5.5.4 Aanbeveling 4: Social media inzetten

Naamsbekendheid is van belang, ook als men een nieuwe doelgroep wil werven. Slechts één respondent had wel eens van SIVE gehoord. De oplossing daarvoor is om social media beter te gebruiken. Sociale media zoals: Instagram, Facebook en Twitter moeten optimaal gebruikt en geüpdatet worden. Dit kan door informatie over de activiteiten te delen. Ook kan SIVE een promotiefilmpje maken waarin zij het doel van de stichting en de visie en missie bekend maken. Dit kan vervolgens via social media gedeeld worden om de doelgroep te bereiken. Daarnaast is flyeren en mond -tot- mondreclame ook erg belangrijk. Ga de stad in en spreek mensen aan.

5.6 Sterktes en zwaktes

In deze paragraaf worden de sterktes en zwaktes van dit onderzoek toegelicht. Deze zijn tijdens de uitvoering van het onderzoek naar voren gekomen.

Sterktes	Zwaktes
Verschillende niveaus en leeftijd respondenten	Samenstelling focusgroepen
Audio opnames	Weinig ervaring als gespreksleider
Focusgroepen	Geen volledig representatieve steekproef
Intervisie bijeenkomsten	
Presentje	

5.6.1 Sterktes

Verschillende niveaus en leeftijd respondenten: Voor de samenstelling van de focusgroepen is in overleg met de opdrachtgever besproken om vrouwen te interviewen tussen de 18 en 30 jaar. In de beginfase van het onderzoek hebben de onderzoekers zich afgevraagd hoe zij deze doelgroep gaan selecteren en benaderen. Uiteindelijk zijn de onderzoekers tot de conclusie gekomen om vrouwen tussen de 18 en 30 jaar te interviewen van het ROC van Twente, het HBO en de Universiteit Twente. Doordat er een verschil is in niveau en leeftijd, kan een breed antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag.

Audio opnames: Tijdens de focusgroep gesprekken werd er gebruik gemaakt van audio apparatuur. Beide gespreksleiders namen het gesprek op met een smartphone. Mocht de ene smartphone niet werken, dan was er een andere waarmee ook werd opgenomen. Hierdoor was het mogelijk om de interviews tijdens het labelen zo vaak mogelijk terug te luisteren. Dit vergroot de betrouwbaarheid van de analyse.

Focusgroepen: Tijdens het afnemen van de interviews met de focusgroepen kwamen er verschillende discussies aan bod. Doordat er discussies ontstonden kwamen er ook nieuwe punten naar voren die relevant zouden kunnen zijn voor het onderzoek. Tijdens het interview zat iedereen gezamenlijk aan tafel, wat een veilig gevoel gaf volgens de respondenten. Tijdens het interview was het mogelijk om van het onderwerp af te wijken of op een antwoord door te vragen. Daarnaast is de mogelijkheid aangeboden om antwoorden te geven aan de hand van voorbeelden uit de praktijk of uit eigen ervaringen. Dit zorgde ervoor dat de kans op gedetailleerde informatie werd vergroot.

Intervisie bijeenkomsten: Tijdens het bijwonen van de intervisie werd er door studiegenoten en door de docent nuttige feedback gegeven over het onderzoek. Dit gaf de mogelijkheid om het onderzoek waar het nodig was aan te passen. Doordat er goede feedback werd gegeven op de labelschema's, konden de gegevens gekaderd worden en dit zorgt ervoor dat de kans op verschillende interpretaties verkleind wordt.

Presentje: Alle respondenten hebben een presentje ontvangen als bedankje voor het deelnemen aan het interview. Voor de dames van het ROC van Twente en de dames van het HBO is gekozen voor een goodiebag. Tijdens het interview met de dames van de Universiteit is er een lunch georganiseerd. Doordat er werd gezorgd voor een presentje, kregen de respondenten het gevoel van waardering doordat ze deelnamen aan de focusgroep.

Handelswijze: Tijdens het interview zijn veel meningen van respondenten naar voren gekomen. Bij een enkele vraag hebben sommige respondenten bepaalde zaken niet meegemaakt om daar antwoord op te geven, maar gaven daarbij aan hoe ze denken dat ze daarmee zouden omgaan. Er werden ook voldoende voorbeelden gegeven uit eigen ervaringen. Dit heeft veel resultaten opgeleverd en een heldere conclusie.

5.6.2 Zwaktes

Samenstelling focusgroepen: Tijdens de focusgroep gesprekken is gesproken met een homogene groep namelijk: alleen vrouwen en elke focusgroep bestond uit vrouwen die op hetzelfde niveau een opleiding volgen. Het opleidingsniveau was per focusgroep verschillend maar binnen elke focusgroep gelijk. Daarnaast waren de respondenten binnen elke groep bekend met elkaar.

Weinig ervaring als gespreksleider: Doordat de gespreksleiders weinig tot geen ervaring hebben in het leiden van groeps gesprekken was het lastig om de juiste vragen op het juiste moment te stellen. Als de gespreksleiders dit wel hadden gekund konden de gegevens van de resultaten van een betere kwaliteit zijn.

Geen volledig representatieve steekproef: Er zijn geen vrouwen benaderd die laag of niet geschoold zijn. Dit is vermoedelijk een kleine doelgroep maar wordt hier wel buiten beschouwing gelaten.

Hoofdstuk 6 Discussie

Uit de interviews voor dit onderzoek met drie verschillende focusgroepen kan worden opgemerkt dat vrouwenemancipatie en feminisme niet alleen leeft onder vrouwen en ook niet slechts uitgevoerd wordt door vrouwen. Het onderwerp betreft namelijk alle mensen in de maatschappij. De termen vrouwenemancipatie en feminisme werden door de respondenten van het onderzoek regelmatig door elkaar heen gebruikt. Hierbij hebben we gekeken naar de behoeftes en wensen van de respondenten. Uit de focusgroep gesprekken blijkt dat zij gelijkheid willen tussen man en vrouw (genders) en mensen die zich tussen een vrouw en een man bevinden (transgenders). Daarnaast valt op dat de respondenten ook gelijkheid en gelijkwaardigheid tussen mensen uit verschillende culturen opnoemen. Een discussie die hieruit volgt is: "Is het woord feminisme nog wel de juiste benaming als er wordt gesproken over opgenoemde punten"? De term feminisme is bedacht door een man; Charles Fourier en is redelijk seksistisch omdat het gericht is op vrouwelijke problemen in de maatschappij (Justine, 2017). Om daadwerkelijk gelijkwaardigheid te bereiken zou er gestreden moeten worden voor alle belangen van alle genders en ongelijkheden in maatschappij. Dit doet het "equalisme/ egalitarisme". Zou dit of beweging voor gendergelijkheid geen betere benaming zijn kun je jezelf afvragen?

Ook in de media kan men lezen dat feminisme niet alleen over vrouwen gaat maar ook onderwerpen betreft als ras, etniciteit, klasse, seksuele voorkeur, racisme en gender (Salomon, 2016). Door deze factoren wordt ongelijkheid namelijk veroorzaakt (Justine, 2017). Tegenwoordig bestaat er ook mannenemancipatie. Dit betekent een transformatie van mannelijkheid, hierdoor ontstaat er ruimte om het menselijk potentieel te verwezenlijken (*Sietzema-Riemer, 2016*). Mannenemancipatie en vrouwenemancipatie versterken elkaar zelfs. Dit is omdat het mens-zijn centraal staat bij beide. In een ideale wereld komen beide emancipatiebewegingen samen onder de term "equalisme" (Cauwenberghs, 2017).

De term feminisme is om verschillende redenen uiteindelijk wel een goede benaming (Justine, 2017). Het woord feminisme verwijst namelijk niet alleen naar vrouwen met maatschappelijke problemen maar ook naar vrouwelijkheid in zijn algemeen. Vanuit dit oogpunt richt het feminisme zich ook op mannen en op genderstereotypering. Daarnaast is er ook een historisch aspect waarbij feministen eeuwenlang gevochten hebben voor basisrechten zoals stemrecht, arbeidsrecht en abortusrecht. De genderongelijkheid heeft vrouwen eeuwen lang geraakt en de veranderingen die hebben plaatsgevonden hebben zij aan de feministen te danken.

Gelijkheid en kansen voor vrouwen betekent dat er ook verbetering is voor mannen. Als je het hebt over ouderschapsverlof betekent het dat niet alleen een vrouw meer tijd krijgt om met de kinderen door te brengen, ook de vaders zouden dan meer tijd met de kinderen mogen tijd brengen. Ook past hierbij een verminderde druk op de man als het gaat om het hebben van een fulltime baan.

Ten slotte zijn de termen equalisme/ egalitarisme en beweging voor gendergelijkheid te breed omdat ze verwijzen naar gelijkheid voor iedereen. Het is een mooie theoretische en ook utopische benaming maar geeft geen specifieke oorzaken van ongelijkheid aan. Daardoor wordt de bestaande ongelijkheid genegeerd. Het is van belang om te reageren op de waarnemingen en doelen van de verschillende doelgroepen. Hierdoor is onder andere het feminisme maar ook de homorechtenbeweging een historisch succes geweest (Justine, 2017).

Literatuurlijst

- Andriessen, D., Onstenk, J., Delnooz, P., Smeijsters H. & Peij, S. (2010). *Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo. Gedragscode voor het voorbereiden en uitvoeren van praktijkgericht onderzoek binnen het Hoger Beroepsonderwijs in Nederland*. Delft: Elan Strategie & Creatie.
- Agerbeek, M.(2001). *De tweede golf*. Verkregen via <https://www.trouw.nl/home/-de-tweede-golf~ac6c342a/>
- Atria. (2016). *Nederland stijgt op internationale ranglijst emancipatie*. Verkregen via <https://www.atria.nl/nl/nieuws/nederland-stijgt-op-internationale-ranglijst-emancipatie>
- Baarda, D.B., De Goede, M.P.M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek Kwalitatief onderzoek* (2^e dr.). Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Baldew, N.(2017). *De Haagse Emancipatie Ambassadeurs*. Verkregen via [http://rtivdiscus.nl/columns / Columns 2017/Baldew%2C Emancipatie Ambassadeurs 28-01-2017.pdf](http://rtivdiscus.nl/columns/Columns%2017/Baldew%2C%20Emancipatie%20Ambassadeurs%2028-01-2017.pdf)
- Boere, M. (2016). *De tweede feministische golf*. Verkregen via <https://www.atria.nl/nl/publicatie/de-tweede-feministische-golf>
- Boere, M. (2011). *Vrouwenemancipatie in Nederland*. Verkregen via http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/vrouwenemancipatie_in_nederland/
- Brysbaert, M. (2009). *Psychologie*. Gent: Academia Press.
- Cauwenberghs, J. (2017). *Feminisme zonder masculisme is een doodlopend straatje*. Verkregen via <http://www.opiniestukken.nl/opiniestukken/artikel/1395/Feminisme-zonder-masculinisme-is-een-doodlopend-sstraatje?t=Emancipatie>
- College voor de Rechten van de Mens. (2017). *Verdrag van Istanbul bekrachtigd*. Verkregen via <https://www.mensenrechten.nl/berichten/verdrag-van-istanbul-bekrachtigd>
- Dutchfreepress. (2014). *De derde feministische golf deugt niet*. Verkregen via <http://www.dutchfreepress.nl/de-derde-femistische-golf-deugt-niet/>
- Europees Instituut voor gendergelijkheid. (2016). *Gendergelijkheidsindex*. Verkregen via <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0114718nln.pdf>
- European Institute for Gender Equality. (2015). *Report Gender Equality Index 2015*. Verkregen via <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0215616enn.pdf>
- Europa Nu.(n.d.). *Gelijke rechten voor mannen en vrouwen*. Verkregen via https://www.europa-nu.nl/id/vh94ercwm6u9/gelijke_rechten_voor_mannen_en_vrouwen#up
- Geheugen van Nederland. (n.d.). > *Feminisme en vrouwenbeweging*. Verkregen via <http://www.geheugenvannederland.nl/nl/geheugen/pages/collectie/Vrouwen+in+actie!/Feminisme+en+vrouwenbeweging>
- Gemeente Amsterdam. (n.d.). *Emancipatie*. Verkregen via <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/sociaal/onderwijs-jeugd-zorg/diversiteit/emancipatie/>

- Gemeente Amsterdam. (n.d.) *Vrouwenemancipatie 2015-2018*. Verkregen via <https://www.amsterdam.nl/publish/pages/422197/opmaakvrouwenemancipatie.pdf>
- Justine. (2017). *Waarom feminisme geen equalisme/egalitarisme/humanisme heet*. Verkregen via <http://stellingdames.nl/waarom-feminisme-zo-heet/>
- KRACHT ON TOUR. (2016). *KRACHT ON TOUR*. Verkregen via <http://www.krachtontour.nl/>
- Manders, M. (2014). *Hoe doe je deskresearch?* Verkregen via <https://www.scribbr.nl/scriptie-structuur/hoe-doe-je-deskresearch/>
- Migchelbrink, F. (2009). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2013). *Hoofdlijnenbrief Emancipatiebeleid 2013-2016*. Verkregen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/05/10/hoofdlijnenbrief-emancipatiebeleid-2013-2016>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2014). *MIDTERM REVIEW EMANCIPATIE*. Verkregen via <http://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2014/11/01/midterm-review-emancipatie/midterm-review-emancipatie.pdf>
- OPZIJ. (1998). *Nederlandse vrouwen hebben geen enkele macht*. Verkregen via <http://www.opzij.nl/artikel/34936/nederlandse-vrouwen-hebben-geen-enkele-macht.html>
- OPZIJ. (2010). *Eerste feministisch golf*. Verkregen via <https://www.opzij.nl/nl/artikel/37880/eerste-feministische-golf.html>
- Participatiewijzer. (2016) *Focusgroep*. Verkregen via <http://www.participatiewijzer.nl/De-Participatiewijzer/Databank-methoden/FOCUSGROEP>
- Rijksoverheid. (2016). *Vrouwenemancipatie (gendergelijkheid)*. Verkregen via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrouwenemancipatie/inhoud/arbeidsparticipatie-van-vrouwen>
- Salomon, E. (2016). *Feminisme gaat ook over kleur, gender en seksualiteit*. Verkregen via <https://www.oneworld.nl/nieuwfeminisme>
- SCP. (2017). *Emancipatiemonitor*. Verkregen via https://www.scp.nl/Publicaties/Terugkerende_monitors_en_reeksen/Emancipatiemonitor
- SCP. (2009). *Sociale atlas van de vrouw*. Verkregen via https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_1997/Sociale_atlas_van_de_vrouw
- SCP, CBS. (2016). *Emancipatiemonitor 2016*. Verkregen via https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2016/Emancipatiemonitor_2016
- Sietzema-Riemer, E. (2016). *“Mannenemancipatie cruciaal voor een betere wereld”*. Verkregen via <http://www.nieuwwij.nl/interview/mannenemancipatie-cruciaal-betere-wereld/>
- SIVE. (2016). *Activiteiten*. Verkregen via <http://www.sive.nl/activiteiten/>
- SIVE. (2016). *Home*. Verkregen via <http://www.sive.nl/>
- SIVE. (2016). *Projecten*. Verkregen via <http://www.sive.nl/projecten>

- The Economist. (2016). *The best and worst places to be a working woman*. Verkregen via <http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2016/03/daily-chart-0>
- Trouw. (2016). Vrijwilligers werk moet voor jongeren aantrekkelijk worden. Verkregen via <https://www.trouw.nl/home/-vrijwilligerswerk-moet-voor-jongeren-aantrekkelijk-worden-~ae69a369/>
- van der Burg-Tinke, J.(2014). *Geschiedenis vrouwenemancipatie met stellingen in een notendop*. Verkregen via <http://www.cdabarendrecht.nl/wp-content/uploads/2014/11/Geschiedenis-Vrouwen-Emancipatie-in-een-notendop.pdf>
- Van der Zee, F. (2016). *Focusgroepen als onderzoeksinstrument*. Verkregen via <http://hulpbijonderzoek.nl/online-woordenboek/focusgroepen/>
- Verhofstadt, D. (2006). *De derde feministische golf*. Verkregen via <http://www.liberales.be/boeken/derdegolf>
- WO-MEN. (2017). *De 4de wereldconferentie in Beijing*. Verkregen via <http://wo-men.nl/wie-zijn-we/geschiedenis/de-4de-wereldconferentie-in-beijing/>
- Women Inc. (2014). *Meer vrouwen als autoriteit in beeld!* Verkregen via <https://www.womeninc.nl/nieuwsberichttot-en-meteer-vrouwen-als-autoriteit-in-beeld->

Bijlage I: Beoordelingsformulier

Beoordelingsformulier T.AMM.37555 Bachelorrapport

Naam student					
Studentnummer					
Datum					
1 ^e Beoordelaar					
2 ^{de} Beoordelaar					
Beoordelingsvoorwaarden			Feedback		
Aangeleverd zijn: Modelovereenkomst onderzoeksopdracht (bijlage 1 handboek) Evaluatieformulier opdrachtgever (bijlage 2 handboek)					
Ruwe data en instrument zijn gezien door de tweede beoordelaar tijdens het onderzoeksproces.					
Format (omslag, titelpagina, voorwoord, samenvatting, inhoudsopgave, inleiding (met aanleiding, doelstelling, vraagstelling, leeswijzer), beschrijving onderzoeksmethode, resultaten, conclusies, aanbevelingen, discussie) is zakelijk, helder en volgens "Handleiding professioneel schrijven".					
Er is gebruik gemaakt van juiste, relevante, actuele, buitenlandse, valide en betrouwbare bronnen en vermelding is correct volgens "Handleiding professioneel schrijven".					
Het rapport is geschreven in de vorm van een lopend verhaal met een logische opbouw, welke met behulp van inleidingen en overgangszinnen wordt verhelderd.					
Het rapport is geschreven in een correcte zakelijke schrijfstijl, de spelling is correct, grammatica is correct, formuleringen zijn correct (geen beschuldigingen, persoonlijke ontboezemingen, waardeoordelen, etc.)					
Alle bijlagen zijn relevant, spaarzaam, maar wel voldoende aanwezig ten behoeve van de reproduceerbaarheid van het onderzoek.					
Criteria	0	3	6	8	10
1. Het onderzoek is maatschappelijk relevant. Het onderzoek is bruikbaar en/ of vernieuwend voor de beroepspraktijk.	De maatschappelijke relevantie, bruikbaarheid en meerwaarde voor de praktijk worden niet beschreven of zijn niet aanwezig.	Het onderzoek heeft summiere maatschappelijke relevantie en meerwaarde voor de beroepspraktijk. Het onderzoek is weinig bruikbaar.	Het onderzoek draagt bij aan optimalisering van de methodiek en/of methode van de opdrachtgevende instelling.	Tevens draagt het onderzoek bij aan andere, gelijksoortige instellingen op grond van maatschappelijk relevante ontwikkelingen. Hierbij zijn theorieën kritisch met elkaar vergeleken en geïntegreerd met de onderzoeksresultaten.	Daarnaast draagt het onderzoek bij aan het evidence based handelen in de beroepspraktijk. Hierbij wordt gekomen tot nieuwe inzichten, kennis ten aanzien van innovatie van de beroepspraktijk en een visie van de onderzoeker.

Criteria	0	3	6	8	10
2. Het onderzoek heeft <i>diepgang</i> , er wordt relevante theorie gebruikt inclusief (buitenlandse) vaktijdschriftartikelen, waarbij een afweging wordt gemaakt over de bruikbaarheid ervan voor het onderzoek.	Er is geen diepgang te onderscheiden en gebruik gemaakt van literatuur.	Er is gebruik gemaakt van (weinig) verschillende bronnen waarbij de meerwaarde niet relevant en logisch is.	Er wordt theorie gebruikt, waarbij de meerwaarde hoofdzakelijk relevant en logisch is. Richtlijn: 15 bronnen, incl. 4 artikelen. Ook is er een beschrijving van een of meerdere relevante internationale methodieken, of internationale ontwikkelingen.	Daarnaast is de gebruikte theorie in de meeste paragrafen geïntegreerd in het rapport en in eigen woorden weergegeven. Richtlijn: 16-20 bronnen, incl. 4 artikelen. Ook is er een vergelijking beschreven tussen een of meerdere relevante nationale en internationale methodieken of nationale en internationale ontwikkelingen.	Daarnaast is de gebruikte literatuur geïntegreerd in het rapport en vergelijkend en in eigen woorden weergegeven. Richtlijn: 20 bronnen, incl. 5 artikelen. De betekenis van de vergelijking tussen een of meerdere relevante nationale en internationale methodieken of internationale ontwikkelingen voor de beroepspraktijk is beschreven.
3. De onderzoeksvraag is helder, komt voort uit de doelstelling; is haalbaar, afgebakend en precies. De gebruikte onderzoeksmethode is transparant en verantwoord.	De doelstelling, onderzoeksvraag en/of deelvragen de gebruikte onderzoeksmethode worden niet weergegeven.	De onderzoeksvraag, doelstelling en deelvragen zijn niet helder en komen niet logisch uit elkaar voort.	De onderzoeksvraag, doelstelling en deelvragen zijn voldoende helder en sluiten op elkaar aan. Interview/enquêtevragen zijn geformuleerd op basis van geoperationaliseerde theorie.	Daarnaast zijn de items duidelijk geformuleerd, komen logisch uit elkaar voort en zijn voor één interpretatie vatbaar.	Daarnaast is de onderzoeksmethode complex en/of er wordt gebruik gemaakt van passende onderzoeksmethoden waardoor triangulatie bereikt kan worden.
4. De resultaten zijn reproduceerbaar en transparant. Het analysekader is duidelijk (bijvoorbeeld SPSS, Kwalitan), dataverwerking en weergave van resultaten is correct.	Het analysekader en/of de dataverwerking worden niet weergegeven.	De data zijn niet systematisch, verifieerbaar en op basis van een geaccepteerde methode verzameld en verwerkt.	De data zijn plausibel. De weergave van de resultaten is correct, maar de resultaten hadden duidelijker weergegeven kunnen worden.	De data zijn op basis van een geaccepteerde methode verzameld en verwerkt. De data zijn controleerbaar, betrouwbaar en valide.	Daarnaast zijn de items toe te passen in een bredere context dan de opdrachtgevende instantie.
5. De conclusies en aanbevelingen geven antwoord op de vraagstelling en worden gekoppeld aan theorie.	De conclusie en aanbevelingen zijn niet beschreven.	Er wordt onvoldoende specifiek antwoord gegeven op de vraagstelling of het antwoord op de vraagstelling is niet logisch beredeneerd.	Er wordt antwoord gegeven op de vraagstelling en er is sprake van een minimale koppeling tussen resultaten en theorie.	Er wordt antwoord gegeven op de vraagstelling en er is een koppeling tussen resultaten en theorie. De inzichten zijn echter voorspelbaar en niet (geheel) vernieuwend te noemen.	Er is een duidelijke koppeling gemaakt tussen de resultaten en de theorie en hierdoor is tot vernieuwende inzichten gekomen die bruikbaar en toepasbaar zijn voor de verbetering/innovatie van de beroepspraktijk.

Criteria	0	3	6	8	10					
6.De sterktes en zwaktes van het onderzoek zijn beschreven. Er is een discussie aanwezig. De discussie omvat het eigen professioneel standpunt over het onderzoeksonderwerp onderbouwd met argumenten. De discussie wordt gevoerd vanuit diverse perspectieven (denk aan diverse personen en/of micro-, meso- en/of macroniveau).	De sterktes en/of zwaktes van het onderzoek en/of de discussie zijn niet beschreven.	De sterktes en zwaktes van het onderzoek bevatten informatie die niet kloppend is. De discussie bevat informatie die niet kloppend is en/of is niet onderbouwd met argumenten.	Diverse sterktes en zwaktes van het onderzoek zijn beschreven. De discussie is aanwezig, bevat kloppende informatie welke onderbouwd is met argumenten, maar is weinig kritisch en vernieuwend en wordt belicht vanuit slechts één perspectief.	Daarnaast zijn diverse sterktes en zwaktes van het onderzoek en de mogelijke implicaties voor het onderzoek aangegeven. Daarnaast is de discussie vanuit diverse perspectieven beschreven en wordt het eigen professionele standpunt onderbouwd met argumenten. Nieuwe bronnen worden gebruikt om de discussie te onderbouwen.	Daarnaast staan voor vervolgonderzoek alternatieven beschreven om de zwaktes van dit onderzoek in de toekomst te voorkomen. Daarnaast is er sprake van oordeelsvorming van de onderzoeker(s) waarbij kennis en inzicht naar voren komt en (leer)vaardigheden duidelijk worden in een eigen professioneel standpunt.					
Totaal aantal behaalde punten (max. 6 x 10 = 60)=										
Cijfer										
Feedback op totaalproduct										
Cesuur bepalen eindcijfer: – Er dient aan de voorwaardelijke vormcriteria voldaan te zijn. Indien dit niet het geval is wordt de toets in Bison beoordeeld met het cijfer 1. – Om een voldoende (= 6) te krijgen, moeten minimaal 34 punten worden behaald. – Het cijfer wordt bepaald door de afzonderlijke punten op elk criterium op te tellen en het puntentotaal af te lezen in de onderstaande tabel.										
Cijfer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Max. 60 Punten	0-9	10-15	16-21	22-27	28-33	34-40	41-46	47-52	53-57	58-60

Bijlage II Model overeenkomst onderzoeksopdracht

Model overeenkomst onderzoeksopdracht

Academie Mens en Maatschappij

OVEREENKOMST ONDERZOEKSOPDRACHT

STUDENTGEGEVENS	
Naam	Pera Gbiti en Laura te Rijnhuis
Adres	Kanengrond 255 / ^{minna Kase-man-} straat 249
Postcode/woonplaats	7542 EX Enschede / 7513 HH Enschede
Telefoonnummer	053-8503480 / -
Mobiel	0623576451 / 0619958053
Email	arlicazra@gmail.com / ^{Laura te Rijnhuis} liggie@gmail.com
Opleiding	MWD / MWD
(Indien meerdere deelnemende studenten, naam en adresgegevens toevoegen)	
GEGEVENS INSTELLING/ORGANISATIE	
Naam Organisatie + afdeling	SIVE
Eindverantwoordelijke onderzoek	Brigit Symons
Onderzoeksbegeleider + opleiding	Brigit Symons HBO
Adres	Pypenstr 15
Postcode/woonplaats	7511 GM Enschede
Telefoonnummer	053-4347442
Email	info@sive.nl
De organisatie geeft <u>wel</u> /niet* toestemming voor publicatie van het bachelorrapport.	
GEGEVENS ACADEMIE MENS EN MAATSCHAPPIJ	
Naam Organisatie + afdeling	Saxion, Academie Mens en Maatschappij
Eindverantwoordelijke onderzoek	Karin Kremer-Baars
Onderzoeksbegeleider + opleiding	
Adres	M.H. Tromplaan 28
Postcode/woonplaats	Postbus 70.000/7513 AB Enschede
Telefoonnummer	053-4871111
Email	
GEGEVENS ONDERZOEK	
Onderwerp en achtergrondschets	vrouwemancipatie /
Doelstelling/vraagstelling	Wat zijn de doelen en behoeften van vrouwen m.b.t. vrouwemancipatie vanaf 1945
Projectomschrijving	
Werkwijze	Kwalitatief onderzoek
Middelen (bijv. financiën, overlegtijd)	overlegtijd

Tijdsfasering (start-, loop- eindtijd) Let op: dit mag maximaal zeven maanden in totaal beslaan.	feb 17 - Juli 17.
Beoogde tussenproducten	nvt
Producten ter beschikking	-
Geheimhoudingsplicht (bijv. privacy)	Ja, wat betreft de deelnemers

OVERIGE AFSPRAKEN / CONDITIES:

Het onderzoeksplan is gelezen en geaccordeerd door de opdrachtgever.

Overige afspraken en condities, indien van toepassing, *kunnen* gemaakt worden door opdrachtgever en studenten met betrekking tot onder meer:

- de te leveren aantallen eindrapporten (en de mogelijke extra kosten daarvan) en daarmee samenhangende extra inspanningen, zoals een handzame samenvatting van de rapportage en/of persbericht;
- de presentatie van de onderzoeksresultaten;
- het copyright/auteursrecht. (In de vorm van een zinsnede als: "Het auteursrecht van de eindrapportage / eindproduct berust bij .....");
- het al dan niet hebben van publicatierecht van een rapport voor Academie M&M dan wel de betrokken organisatie (sluit direct aan bij voorgaande punt);
- het al dan niet gemeenschappelijk dragen van de kosten van een (mogelijke) publicatie;
- door de opdrachtgever te leveren inspanningen m.b.t. bijvoorbeeld het aanleveren van materiaal en informatie of te regelen voorzieningen ten behoeve van het onderzoek;
- afspraken m.b.t. de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het onderzoek vanuit AMM. Dat is formeel de manager onderwijsuitvoering, die de verantwoordelijkheid delegeert aan de onderzoeksbegeleider;
- investerings- en betalingscondities: de naar verwachting vereiste financiële investering van de opdrachtgever (en eventuele bijdrage van de opdrachtnemer in de kosten), afspraken over mogelijk meerwerk en over betalingstermijnen/deelfacturen.

VOOR AKKOORD

- Handtekening Eindverantwoordelijke Opleiding
- Handtekening Eindverantwoordelijke Instelling
- Handtekening Student(en)

Datum en Plaats

Evt. Bijlagen